

GENERALINIO ADVOKATO
M. POIARES MADURO IŠVADA,
pateikta 2004 m. spalio 21 d.¹

1. Prieš kelerius metus padaugėjo privačių asmenų ieškinių dėl sprendimų atmesti Komisijai pateiktus konkurencijos srities skundus. Iki šios dienos Teisingumo Teismas juos priimdavo. Iš pradžių jis pripažino, kad skundą pateikusių asmenų ieškiniai dėl sprendimų, priimtų taikant EB 81 ir 82 straipsnius², yra priimtini, vėliau šią teismų praktiką jis ėmė taikyti skundą pateikusių asmenų arba suinteresuotų trečiųjų asmenų ieškiniams, vykdydamas valstybės pagalbos³ ir koncentracijų kontrolės⁴ priežiūrą. Vienintelė sritis, kurioje ši kompetencija nebuvo išplėsta, yra valstybės įmonių bei įmonių, kurioms yra suteiktos specialios arba išimtinės teisės, numatytos EB 86 straipsnyje, priežiūra. Šioje srityje Teisingumo Teismas 1997 m. vasario 20 d. Sprendime *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją*⁵ tik nurodė, kad „a priori yra galimos išimtinės situacijos, kai privatus asmuo arba tam tikrais atvejais teisme nagrinėtinų kolektyvinių interesų

gynybai sudarytas susivienijimas gali pareikšti ieškinį dėl Komisijos atsisakymo priimti sprendimą, susijusį su 90 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta jos užduotimi vykdyti priežiūrą“⁶.

2. 2002 m. sausio 30 d. Sprendime *max. mobil prieš Komisiją*⁷ (toliau – skundžiamas sprendimas) Pirmosios instancijos teismas pabandė išeiti už šios formuluotės ribų ir nustatė principą, kad skundą Komisijai pateikusių asmenų ieškiniai dėl Komisijos sprendimų netenkinti jų EB 86 straipsniu pagrįsto skundo yra priimtini. Gavęs šį apeliacinį skundą Teisingumo Teismas turi pareikšti nuomonę, ar šis bandymas atitinka EB sutartį ir jo praktiką.

1 — Originalo kalba: portugalų.

2 — 1977 m. spalio 25 d. Sprendimas *Metro prieš Komisiją* (26/76, Rink. p. 1875).

3 — 1986 m. sausio 28 d. Sprendimas *Cofaz ir kt. prieš Komisiją* (169/84, Rink. p. 391).

4 — 1998 m. kovo 31 d. Sprendimas *Prancūzija ir kt. prieš Komisiją* (C-68/94 ir C-30/95, Rink. p. I-1375). Taip pat žr. neseniai priimtą 2003 m. rugsėjo 25 d. Sprendimą *Schlüsser/Verlag J. S. Moser ir kt. prieš Komisiją* (C-170/02 P, Rink. p. I-9889).

5 — C-107/95 P, Rink. p. I-947.

6 — Sprendimo 25 punktas.

7 — T-54/99, Rink. p. II-313. Tačiau pažymėtina, kad Pirmosios instancijos teismas neseniai priimtame 2003 m. birželio 17 d. Sprendime *Coe Clerici Logistics prieš Komisiją* (T-52/00, Rink. p. II-2123) iš dalies grįžo prie šio sprendimo.

I — Apeliacinio skundo aplinkybės

3. Iš skundžiamo sprendimo matyti, kad ginčas kilo dėl 1998 m. gruodžio 11 d. Komisijos sprendimo (toliau – ginčijamas aktas) netenkinti skundo, kuriuo siekiama, kad būtų konstatuota, jog Austrijos Respublika pažeidė EB 82 straipsnio nuostatas kartu su EB 86 straipsnio 1 dalies nuostatomis.

4. Kai buvo pateiktas šis skundas, Austrijos GSM rinką buvo pasidaliję trys operatoriai. *Mobilkom Austria AG* (toliau – *Mobilkom*) buvo pirmasis rinkoje pradėjęs veikti operatorius. Judriojo telefono ryšio sektoriuje ši įmonė turėjo įstatymų nustatytą monopolį, kol į rinką atėjo *max.mobil Telekommunikation Service GmbH* (toliau – *max.mobil*). Šiandien *Mobilkom* yra akcinė bendrovė, tačiau dalį jos akcijų tebevaldo Austrijos valstybė. Bendrovė *max.mobil*, 1996 m. sausio mėn. gavusi GSM koncesiją, rinkoje atsirado tų pačių metų spalio mėnesį. Vėliau, 1997 m. rugpjūčio mėn., laimėjęs konkursą į rinką atėjo trečiasis operatorius – *Connect Austria GmbH*. 1997 m. spalio mėn. *max.mobil* pateiktu skundu iš esmės buvo ginčijama, pirma, *max.mobil* ir *Mobilkom* mokėtinų mokesčių nediferencijavimas ir, antra, Austrijos valdžios institucijų bendrovei *Mobilkom* teikiamos privilegijos bei jos palaikymas.

5. 1998 m. gruodžio 11 d. laišku (ginčijamas aktas) Komisija pranešė *max.mobil* apie savo ketinimus ir, be kita ko, pažymėjo: „Dėl (to, kad *Mobilkom* nebuvo apmokestinta didesniu mokesčiu nei *max.mobil*), Komisija mano, kad jūs nepateikėte pakankamai valstybės priemonės, kuri skatintų *Mobilkom* piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi, buvimo įrodymų. Savo ankstesnėje praktikoje panašiose bylose Komisija procedūrą dėl įsipareigojimų nevykdymo pradėdavo tik tuo atveju, jei naujai į rinką atėjusiai įmonei valstybė narė nustatydavo didesnius mokesčius nei įmonei, kuri jau veikė rinkoje (žr. 1995 m. spalio 4 d. Komisijos sprendimą dėl antrajam Italijos GSM telefono ryšio operatoriui nustatytų sąlygų, OL L 280, 1995 m. lapkričio 23 d.).“

6. 1999 m. vasario 22 d. *max.mobil* Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateikė ieškinį dėl ginčijamo akto panaikinimo tiek, kiek jame atsisakoma patenkinti skundą. Šį reikalavimą Komisija ginčija nurodydama teisinius ieškinio nepriimtumo ir papildomai jo nepagrįstumo pagrindus.

7. Skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas nusprendė iš esmės atmesti ieškinį. Bet šis sprendimas buvo priimtas tik po kelių svarstymų etapų. Pirmosios instan-

cijos teismas mano, kad iš pradžių reikia išnagrinėti ieškinį bendrųjų preliminarių pastabų kontekste. Šiuo atžvilgiu jis nurodo, kad pareigos kruopščiai ir nešališkai išnagrinėti skundą „atspindys“ yra teisė į gerą administravimą, pripažįstama 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbtos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos⁸ 41 straipsnyje.

8. Kaip teigiama skundžiamame sprendime, ši pareiga yra grindžiama dviem pagrindais. Pirma, ji kyla iš Pirmosios instancijos teismo praktikos, susijusios su EB 81 ir 82 straipsniais bei EB 87 ir 88 straipsniais. Pasak Pirmosios instancijos teismo teisėjų, ši teismų praktika taikytina ir kalbant apie EB 86 straipsnio 3 dalį. Toks taikymo srities išplėtimas grindžiamas tuo, kad ši Sutarties nuostata pagal jos 1 dalį visada taikoma kartu su kitomis Sutarties nuostatomis, tarp kurių yra ir su konkurencija susijusios nuostatos, kuriomis skundą pateikusiems asmenims yra aiškiai pripažįstamos procesinės teisės. Šioje byloje ieškovės atvejis panašus į 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, pirmojo reglamento, įgyvendinančio Sutarties 85 ir 86 straipsnius⁹, 3 straipsnyje, kuriuo yra suteikiama teisė pateikti skundą Komisijai, numatytą atvejį. Antra, ši pareiga kyla iš bendros Komisijos pareigos vykdyti

priežiūrą. Ji natūraliai taikytina visose Bendrijos teisės srityse, siekiant bendrojoje rinkoje nustatyti neiškraipytos konkurencijos režimą, ir su tuo ypač yra susijęs EB 86 straipsnis.

9. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos - teismas pažymi, kad procedūra pagal EB 86 straipsnį neturi būti tapatinama su EB 226 straipsnyje numatyta procedūra. Iš esmės pagal 226 straipsnį Komisija „gali“ pradėti procedūrą dėl valstybės narės įsipareigojimų nevykdymo, o pagal EB 86 straipsnio 3 dalį ji būtinų priemonių imasi „prireikus“. Iš to darytina išvada, kad šioje srityje Komisijos įgaliojimai „nera visiškai diskreciniai“.

10. Pasak Pirmosios instancijos teismo, tai, kad Komisija yra saistoma pareigos nagrinėti kruopščiai ir nešališkai, nereiškia, jog ji neturi didelės diskrecijos teisės, kuri yra jai pripažįstama pagal teismų praktiką, tiek veiksmų, tiek tinkamų šiai pareigai įgyvendinti priemonių pasirinkimo atžvilgiu. Tačiau ši laisvė turi ribas: viena, Komisija yra saistoma pareigos kruopščiai ir nešališkai išnagrinėti individualius skundus, ir, kita, šios pareigos laikymąsi prižiūri teismai. Pasak Pirmosios instancijos teismo, iš šio nagrinėjimo kyla dvi pasekmės. Pirma, jis daro išvadą, kad skundą pateikusiems asmenims

8 — OL C 364, p. 1.

9 — OL 13, 1962, p. 204.

turi būti suteikta galimybė pareikšti ieškinį, kad būtų apginti jų teisėti interesai. Antra, darytina išvada, kad Bendrijos teismai vykdo tik siaurą priežiūrą, kuri apsiriboja motyvavimo *prima facie* pakankamumo, nurodytų faktinių aplinkybių tikslumo ir akivaizdžios šių aplinkybių vertinimo klaidos nebuvimo patikrinimu.

11. Remdamasis šiais samprotavimais Pirmosios instancijos teismas imasi nagrinėti ieškinio pagrindus. Priimtinumą jis nagrinėja dviem lygiagrečiomis kryptimis. Visų pirma, jo nuomone, skirtingai, nei buvo nuspręsta dėl valstybės pagalbos, reikia pripažinti, jog, kalbant apie EB 86 straipsnio 3 dalį, būna sprendimų atmesti skundą. Šiuo atveju jam atrodo neabejotina, kad ginčijamas aktas turi būti vertinamas kaip toks sprendimas. Todėl ieškovė gali pareikšti ieškinį Komisijai visų pirma kaip ginčijamo akto adresatė. Tačiau net jei reiktų sutikti, kad ginčijamas aktas dėl jo pobūdžio nelaikytinas skundą pateikusiam asmeniui skirtu sprendimu, Pirmosios instancijos teismas mano, jog bet kuriuo atveju ieškovė yra tiesiogiai ir konkrečiai susijusi su ginčijamu aktu. Šiuo atžvilgiu jis pateikia šešis samprotavimus dėl akto parengimo ir ieškovės faktinės padėties.

12. Dėl bylos esmės Pirmosios instancijos teismas primena, kad jis turi prižiūrėti tik tai, kaip Komisija laikosi pareigos kruopščiai ir

nešališkai išnagrinėti skundus. Šiuo atžvilgiu ginčijamo sprendimo turinio analizė rodo, kad yra tinkamai atsižvelgta į svarbias bylos aplinkybes. Komisija nepadarė nei rimtos klaidos nustatydamą faktines aplinkybes, nei akivaizdžios vertinimo klaidos teisiškai šias faktines aplinkybes vertindama. Be to, tai, kad ginčijamas aktas buvo priimtas po Komisijos ir ieškovės susitikimų, rodo, jog ieškovė galėjo suprasti akto motyvus. Todėl ginčijamas aktas negali būti laikomas nepakankamai motyvuotu EB 253 straipsnyje numatytų reikalavimų požiūriu. Todėl ieškinys atmestinas.

13. Komisija pateikė šį apeliacinį skundą dėl vienos šio sprendimo dalių. Ji neginčija Pirmosios instancijos teismo bylos nagrinėjimo iš esmės. Ji prašo skundžiamą sprendimą panaikinti tiek, kiek jame ieškinys pripažintamas priimtiniu. Šiuo atžvilgiu ji nurodo tris pagrindus. Pirma, ji ginčija, kad egzistuoja teisė į skundo išnagrinėjimą, ir ją atitinkanti skundą pateikusio asmens teisė pareikšti ieškinį, jei jo skundas atmetamas. Antra, Komisija atsisako pripažinti, kad pagal savo pobūdį ginčijamas aktas yra ieškovei skirtas sprendimas. Trečia, ji mano, kad nėra jokių aplinkybių, dėl kurių ieškovė laikytina konkrečiai susijusi su asmeniu. Remdamasi šiais pagrindais Komisija teigia, kad skundžiamame sprendime yra neteislingai įvertinta minėto sprendimo *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją*, apibrėžiančio privačių asmenų galimybes šiuo klausimu kreiptis į Bendrijos teismus, taikymo sritis.

Savo priešpriešiniuose reikalavimuose *max. mobil* prašo atmesti apeliacinį skundą ir pateikia priešpriešinį apeliacinį skundą, kuriuo prašo panaikinti skundžiamą sprendimą tiek, kiek jos ieškinys iš esmės yra atmestas. 2002 m. spalio 24 d. Nutartimi Prancūzijos Respublikai leista įstoti į bylą Komisijos pusėje.

visiškai arba iš dalies nepatenkinami. Taigi svarbu iškelti klausimą, ar tai, kad ieškinys iš esmės buvo atmestas, kaip Komisija reikalavo pirmojoje instancijoje, neleidžia jai pateikti apeliacinio skundo dėl skundžiamo sprendimo dalinio panaikinimo.

14. Kadangi dėl bylos kyla sudėtingų teisinių klausimų, manau, kad visų pirma reikia išnagrinėti kilusius bendruosius klausimus (III). Tai leis išsiaiškinti, kaip reikia vertinti apeliaciniame skunde ir priešpriešiniame apeliaciniame skunde nurodytus pagrindus dėl skundžiamo sprendimo (IV). Tačiau prieš pradėdant šį nagrinėjimą iškyla apeliacinio skundo priimtumo klausimas (II).

II — Apeliacinio skundo priimtumas

15. Atsakovė teigia, kad apeliacinis skundas nepriimtinas, nes Komisija visiškai laimėjo bylą pirmojoje instancijoje. Šiuo atžvilgiu ji nurodo Teisingumo Teismo statuto (toliau – Statutas) 56 straipsnio antrąją pastraipą, kurioje nustatyta, kad apeliacinį skundą gali pateikti bet kuri šalis, kurios reikalavimai

16. Šis klausimas nėra visiškai naujas. Sprendime *Prancūzija prieš Comafrika ir kt.*¹⁰ Teisingumo Teismas buvo priėmęs apeliacinį skundą dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimo, kuriuo šis atmetė vienos iš šalių pareikštą prieštaravimą dėl priimtumo, nors galiausiai kaip nepagrįstą atmetė ir ieškinį, kaip ši šalis ir reikalavo. Tačiau, pasak atsakovės, šiuo atveju negalima remtis tuo sprendimu. Jis yra susijęs su „ypatingu ir retu atveju“, nes šioje byloje atitinkamą teisės aktą sudarė keli individualūs sprendimai. Ši teismų praktika atsirado siekiant užbėgti už akių galimam ieškinių Komisijai padaugėjimui. Pasak ieškovės, minėtame Teisingumo Teismo sprendime priimtas sprendimas, priešingai, šiuo atveju yra *a fortiori* taikytinas, nes Komisija nėra vien su ginču nesusiėjusi šalis, kaip antai Prancūzijos Respublika byloje

¹⁰ — 1999 m. sausio 21 d. Sprendimas (C-73/97 P, Rink. p. I-185). Taip pat žr. 2004 m. kovo 23 d. Sprendimą *Europos ombudsmenas prieš Lamberts* (C-234/02 P, Rink. p. I-2803).

Prancūzija prieš Comafrica ir kt.; ji yra ginče dalyvaujanti šalis.

17. Prieš sprendžiant šį klausimą reikia prisiminti, kad Statute yra aiškiai skiriamos dvi asmenų, galinčių pateikti apeliacinį skundą, kategorijos. Pagal jo 56 straipsnio antrąją pastraipą apeliacinį skundą gali pateikti „bet kuri bylos šalis, kurios reikalavimai visiškai arba iš dalies atmetami. Tačiau į bylą įstojusios šalys, išskyrus valstybes nares ir Bendrijų institucijas, gali pateikti apeliacinį skundą tik tuo atveju, jei Pirmosios instancijos teismo sprendimas yra tiesiogiai su jomis susijęs“. Paprasti ieškovai turi būti suinteresuoti apeliaciniu skundu, tačiau „Bendrijų institucijos neturi įrodyti jokio intereso, kad galėtų pateikti apeliacinį skundą dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimo“¹¹. Darytina išvada, kad jos nėra įpareigos įrodyti, jog apeliacinio skundo rezultatas gali būti joms naudingas¹².

18. Tačiau *max.mobil* teigia, esą dėl to, kad Pirmosios instancijos teismas gali nevaržomas priimti sprendimą dėl priimtimumo, bet koks apeliacinis skundas vien dėl Pirmosios instancijos teismo išvadų dėl ieškinio pirmojoje instancijoje priimtimumo turi būti laikomas nepriimtiniu Teisingumo Teisme. Šiuo atžvilgiu ji remiasi sprendimu *Taryba prieš Boehringer*¹³.

19. Šis argumentas nepriimtinas. Iš tikrųjų šioje byloje Teisingumo Teismas apeliacinį skundą atmetė ne dėl tos priežasties, kad šis yra nukreiptas prieš sprendimą dėl priimtimumo. Jis jį atmetė remdamasis tuo, kad nebuvo ginčytino sprendimo. Jis nutarė, jog bylos aplinkybėmis Pirmosios instancijos teismas, nedarydamas teisės klaidos, galėjo nuspręsti, kad nereikia priimti sprendimo dėl pirmojoje instancijoje pareikšto prieštaravimo dėl priimtimumo. Taigi šiuo atveju nebuvo sprendimo, kuris galėjo būti skundžiamas, kaip apibrėžta Statuto 56 straipsnio pirmojoje pastraipoje. Tai, kad Bendrijos institucijų padėtis apeliacinio skundo pateikimo atžvilgiu yra privilegijuota, nereiškia, jog joms nėra nustatyta jokių įpareigojimų. Šis sprendimas reiškia, kad prieš pateikdamos apeliacinį skundą jos turi identifikuoti skundžiamą sprendimą, kaip apibrėžta Statuto 56 straipsnio pirmojoje pastraipoje.

20. Ta pačia taisykle grindžiamas Teisingumo Teismo vertinimas sprendime *Komisija ir Prancūzija prieš TF1*¹⁴, kuriuo remiasi ir *max.mobil*. Šioje byloje paties ieškinio dalyko nebeliko dėl pozicijos, kurią užėmė pirmojoje instancijoje į bylą įstojusi Komisija. Darytina išvada, jog šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, kad nereikia nagrinėti ieškinio priimtimumo ir kad bet koks apeliacinio skundo pagrindas, nukreip-

11 — 1999 m. liepos 8 d. Sprendimas *Komisija prieš Anic Partecipazioni* (C-49/92 P, Rink. p. I-4125, 171 punktą).

12 — *A contrario* žr. 1995 m. spalio 19 d. Sprendimą *Remo ir kt. prieš Komisiją* (C-19/93 P, Rink. p. I-3319, 13 punktą).

13 — 2002 m. vasario 26 d. Sprendimas (C-23/00 P, Rink. p. I-1873).

14 — 2001 m. liepos 12 d. Sprendimas (C-302/99 P ir C-308/99 P, Rink. p. I-5603).

tas prieš tariamą sprendimą dėl priimtimumo, negalioja, nes šio sprendimo nėra.

taisyklė, kad yra nepriimtinas apeliacinis skundas, nukreiptas prieš tariamai klaidingą teisinį motyvą, jei ginčijamas motyvas nėra tiesiogiai susijęs su Pirmosios instancijos teismo priimtu sprendimu¹⁵. Panaši taisyklė kyla iš paties kasacinės priežiūros pobūdžio – patikrinti Bendrijos teisės aiškinimo ir taikymo tinkamumą *konkrečioje byloje*. Ji taikoma visiems ieškovams be išimties. Taigi Statute tam tikriems ieškovams numatytas išimtinis režimas turi būti toks, kad jiems būtų palengvinta įgyvendinti apeliacinį skundą, tačiau tai neturi iškreipti šio ieškinio galutinio tikslo.

21. Tačiau ar iš to darytina išvada, kad jei sprendimas yra identifikuotas, Statutas leidžia privilegijuotam ieškovui pateikti apeliacinį skundą vien dėl teisinio intereso? Mano nuomone, šiai išvadai galima prieštarauti dėl dviejų priežasčių – vienos praktinės ir kitos teisinės. Praktiškai yra neabejotina, kad griežtai riboti galimybę pateikti apeliacinius skundus reikalauja gero teisingumo administravimo principas. Šis reikalavimas dar akivaizdesnis dabartinėmis aplinkybėmis, kai dėl įgaliojimų perdavimų, Sutartyje numatytų po Nicos sutartimi padarytų pakeitimų, gerokai išsiplėtė Teisingumo Teismo, kaip kasacinės instancijos, funkcijos. Yra ir vien tik teisinis motyvas. Statuto 56 straipsnio antrąja ir trečiąja pastraipomis siekiama tam tikriems ieškovams palengvinti apeliacinio skundo pateikimą. Jiems šioje nuostatoje yra nustatyta apeliacinio skundo pateikimo sąlygų išimtis. Tačiau, išskyrus šią išimtį, šiems ieškovams taikomos įprastos apeliacinio skundo taisyklės. Taigi, nors dėl savo pobūdžio apeliacinis skundas nėra susijęs su faktinėmis aplinkybėmis, jis yra susijęs su konkrečiu sprendimu. Šioje instancijoje Teisingumo Teismas vertina tik teisės klausimus, tačiau reikia, kad bylą iš esmės sprendžiantis teisėjas šiuos klausimus nagrinėtų spręsdamas konkretų ginčą. Teisingumo Teismas neturi spręsti bendrųjų ir abstrakčių klausimų arba duoti „teisės pamokos“. Taip, be kita ko, paaiškinama

22. Dėl Statuto privilegijuotų ieškovų manytina, kad apeliacinio skundo priimtumas vertinamas atsižvelgiant ne tik į skundžiamo sprendimo *rezoliucinę dalį*, bet ir į pirmosios instancijos teisėjo jame padarytas teises išvadas. Net jei sprendimo rezoliucinė dalis visiškai tenkina jų reikalavimus, pripažintina, kad jie gali skusti tarpines Pirmosios instancijos teismo išvadas. Tačiau šiuo atveju turi būti tenkinamos dvi sąlygos. Reikia patikrinti, viena, ar ginčijamos išvados yra nagrinėjamo ginčo kontekste kilusio ginčijimo rezultatas ir, antra, ar jos yra susijusios su

15 — Šiuo klausimu žr. 1994 m. birželio 1 d. Sprendimą *Komisija prieš Brazzelli Lualdi ir kt.* (C-136/92 P, Rink. p. I-1981, 34 ir 59 punktai).

Pirmosios instancijos teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje priimtu sprendimu¹⁶.

yra Pirmosios instancijos teismo teisinio sprendimo, kurį jis priėmė spręsdamas šį ginčą, dalis, nors ji ir neatsispindi sprendimo rezoliucinėje dalyje. Taigi yra ir sąlyga dėl ryšio tarp skundžiamo sprendimo dalies ir priimto sprendimo. Todėl manau, kad šis apeliacinis skundas yra priimtinas.

23. Jei nagrinėjama nurodytu būdu, nebeatrodo būtina, kaip nurodo *max.mobil*¹⁷, nagrinėti pasekmių, kurios gali kilti dėl skundžiamo sprendimo dalies galimose vėlesnėse bylose. Taip pat darytina išvada, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką joks ieškovas negali pateikti apeliacinio skundo dėl teisinių motyvų, kurie yra atskirti nuo bet kurio ginčo arba kurie neturi įtakos priimto sprendimo rezoliucinei daliai. Tam tikrų ieškovų naudai yra pripažįstama daugiau priešasčių, dėl kurių gali būti pateiktas apeliacinis skundas, tačiau tai neleidžia apeliacinio skundo pateikti vien dėl teisinio intereso.

III — Preliminarūs klausimai

25. Šios bylos kontekste nuolat iškyla du klausimai. Jie yra susiję, viena, su EB 86 straipsnio ir jame nustatytų priežiūros procedūrų vieta bendroje Sutarties sistemoje ir, kita, su ginčijamo akto teisine prigimtimi. Šie du klausimai gerai atspindi problemos, kuri yra susijusi su skundą pateikusių asmenų galimybe kreiptis į Bendrijos teismą tuo atveju, kai Komisija atsisako pradėti procedūrą pagal EB 86 straipsnio 3 dalį, aspektus.

24. Šiuo atveju paaiškėja, kad Pirmosios instancijos teismo išvadai, jog ieškinys priimtinas, yra priešpastatomas Komisijos pateiktas prieštaravimas dėl priimtimumo pirmojoje instancijoje. Taigi pirmoji sąlyga, susijusi su ginčo buvimu, yra. Be to, Pirmosios instancijos teismas ginčijamą išvadą neabejotinai laikė būtinu etapu sprendžiant nagrinėjamą ginčą. Išvada dėl priimtimumo

26. Pirmiausia reikia nurodyti, kad, mano nuomone, pagal EB 86 straipsnį Komisijai pripažįstami įgaliojimai turi tiesioginės įtakos privačių asmenų interesams. Tačiau iš to nedarytina išvada, kad dėl kiekvieno iš šių interesų gali būti pripažįstama teisė pareikšti ieškinį dėl Komisijos priimto akto. Turi būti patikrinta, ar yra tenkinamos Sutartyje numatytos priimtimumo sąlygos.

16 — Šiuo klausimu žr. 14 išnašoje minėto sprendimo *Komisija ir Prancūzija prieš TPI* 27 punktą.

17 — Žr. šių išvadų 16 punktą.

A — EB 86 straipsnio 3 dalyje numatytos priežiūros vieta bendroje Sutarties sistemoje

27. Skirtingai nei dėl kitų konkurencijos teisės šakų, ypatingų santykių su valstybe turinčių įmonių veiksmų priežiūros srityje nėra priimta su nuostatų įgyvendinimu susijusių teisės aktų spragos taikytinos analogijos. Ši priežiūra apibendrintai gali būti įsivaizduojama dvejopai: arba kaip ypatinga ieškinio dėl išpareigojimų nevykdymo forma, arba kaip konkurenciją pažeidžiančių veiksmų priežiūros išvestinė procedūra.

28. Pagal pirmąją koncepciją, kurią nuolat gina Komisija¹⁸, priežiūra šioje srityje iš esmės grindžiama Komisijos ir atitinkamos valstybės narės dialogu. Iš to darytina išvada, jog Komisija turi diskrecijos teisę, kuri neleidžia privatiems asmenims reikalauti, kad ji priimtų tam tikrą sprendimą. Taip suprantamoje sistemoje Komisijos įsikišimo dalykas yra išimtinis valstybės valdžios institucijų ir Bendrijos institucijų reikalas, todėl skundą pateikusiems asmenims nėra pripažįstama asmeninė teisė. Šiai koncepcijai prieštarauja nuomonė, kurios šioje byloje laikosi *max.mobil*, kad pagal EB 86 straipsnį vykdoma priežiūra turi būti siejama su konkurencijos teise. Tai, kad ši nuostata yra su įmonėms taikytinomis konkurencijos normomis susijusiame skyriuje, rodo aiškiai

Sutarties autorių išreikštą valią. Iš to darytina išvada, kad šiai priežiūrai yra būdingas esminis subjektyvus aspektas, pasireiškiantis tuo, kad, kaip paskelbė Pirmosios instancijos teismas, ja „siekiama <...> apsaugoti ūkio subjektus nuo priemonių, kuriomis valstybė narė galėtų panaikinti pagrindines Sutartyje įtvirtintas ekonomines laisves“¹⁹. Taigi Komisijos diskrecijos teisę riboja privatiems asmenims pripažįstamos subjektinės teisės²⁰.

29. Skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas aiškiai rėmėsi šia koncepcija. Man atrodo, kad Teisingumo Teismo pozicija jo praktikoje yra mažiau apibrėžta. Sprendime *Nyderlandai ir kt. prieš Komisiją*²¹ Teisingumo Teismas turėjo progą paskelbti, jog tokie įgaliojimai gali būti būtini, kad Komisija galėtų atlikti pagal EB 81–88 straipsnius jai pavestą užduotį prižiūrėti konkurencijos normų taikymą. Taip jis sugretina Komisijos įgaliojimus, kuriuos ji įgyvendina valstybių narių atžvilgiu priimdama sprendimus pagal EB 86 straipsnį, ir įgaliojimus, kurie jai yra suteikiami pagal EB 88 straipsnį²². Tačiau kitais atvejais Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad

18 — Žr., be kita ko, 5 išnašoje minėto sprendimo *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją* 22 punktą.

19 — 1999 m. birželio 3 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *TFI prieš Komisiją* (T-17/96, Rink. p. II-1757, 50 punktas).

20 — Šiuo klausimu žr. generalinio advokato A. La Pergola išvados 5 išnašoje minėtoje byloje *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją* 21 punktą.

21 — 1992 m. vasario 12 d. Sprendimas (C-48/90 ir C-66/90, Rink. p. I-565).

22 — 21 išnašoje minėto sprendimo *Nyderlandai ir kt. prieš Komisiją* 29 punktas.

valstybių pagalbos priežiūra „yra tik ieškinio dėl įsipareigojimų nevykdymo forma“²³.

30. Mano nuomone, reikia atskirti, kaip tai daro Pirmosios instancijos teismas, EB 86 straipsnio 3 dalį ir EB 226 straipsnį. Tačiau skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas šį atskirimą klaidingai sieja su Komisijai pripažįstamos diskrecijos intensyvumu. Komisijai pripažįstama laisvė iš tikrųjų negali būti skirtingai vertinama atsižvelgiant į tai, ar ji „gali“ veikti arba ar jai leidžiama veikti „prireikus“. Jei šios procedūros turi būti skirtingai vertinamos, tai daugiau dėl to, kad yra esminis skirtumas tarp Sutartyje numatytų priežiūros rūšių koncepcijos ir pobūdžio²⁴.

31. Kaip Teisingumo Teismas turėjo progą priminti, EB 226 straipsnyje numatytos administracinės procedūros tikslas – tik „leisti valstybei narei geranoriškai paklusti Sutarties reikalavimams“²⁵. Komisija įsikiša tik tam, kad nurodytų Sutartyje valstybei nustatytų įsipareigojimų aiškinimo netikslumus. Tačiau ji „neturi įgaliojimų galutinai apibrėžti valstybės narės teisių ir pareigų arba suteikti jai garantijų, kad tam tikri

veiksmai yra suderinami su Bendrijos teise“²⁶. Ji neturi teisės konstatuoti pažeidimo ir įsakyti valstybei narei įvykdyti įsipareigojimus²⁷. Iš to darytina išvada, kad privatūs asmenys negali ginčyti, kai Komisija atsisako pradėti arba nepradeda įsipareigojimų nevykdymo konstatavimo procedūros valstybės narės atžvilgiu²⁸. Viena vertus, galimybė pasinaudoti šia procedūra „privatiems asmenims yra neprieinama“²⁹. Kita vertus, šia procedūra nesiekama priimti sprendimų, kurie privatiems asmenims suteiktų tam tikrų teisių³⁰. Taigi yra aišku, kad procedūros dėl įsipareigojimų nevykdymo nesukuria jokio tiesioginio teisinio santykio su privačiais asmenimis³¹.

32. Komisijos įgaliojimai pagal EB 86 straipsnio 3 dalį yra visiškai kitokie. Iš teismų praktikos matyti, kad „Komisijai suteikti priežiūros įgaliojimai apima 90 straipsnio 3 dalimi grindžiamą galimybę patikslinti iš Sutarties kylančius įsipareigojimus“³². Šių

23 – 1990 m. vasario 14 d. Sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją* (C-301/87, Rink. p. I-307, 23 punktas).

24 – Žr. C. W. A. Timmermans, „Judicial Protection against Member States: Articles 169 and 177 Revisited“, *Institutional Dynamics of European Integration. Essays in Honour of Henry G. Schermers*, T. II, Nijhoof, Dordrecht, 1994, p. 391.

25 – Žr. 1998 m. rugsėjo 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-191/95, Rink. p. I-5449, 44 punktas).

26 – 25 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 45 punktas. Savo išvadoje byloje *Komisija prieš Vokietiją* (1999 m. birželio 8 d. Sprendimas, C-198/97, Rink. p. I-3257) generalinis advokatas F. G. Jacobs tinkamai priešpriešina apribojimus, nustatytus Komisijos veiksmams pagal EB 226 straipsnį, sprendimams, kurie yra susiję su konkurencijos normų laikymusi (11 punktas).

27 – Žr. 1971 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (7/71, Rink. p. 1003, 49 ir 50 punktai). Apskritai žr. D. C. Gray, „Judicial Remedies in International Law“, *Clarendon Press*, Oxford, 1987, ypač p. 120 ir kt.

28 – 5 išnašoje minėto sprendimo *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją* 19 punktas. Žr. ankstesnį 1966 m. kovo 1 d. Sprendimą *Lüttcke prieš Komisiją* (48/65, Rink. p. 27). Tačiau nedarytina išvada, kad privatiems subjektams netaikoma jokia teisinė apsauga. Pagal EB 234 straipsnį galimas kitas būdas Teisingumo Teismui konstatuoti, kad valstybės pažeidė savo įsipareigojimus valstybei (1963 m. vasario 5 d. Sprendimas *Van Gend ir Loos*, 26/62, Rink. p. I, p. 24 ir 25).

29 – Žr. generalinio advokato J. Gand išvadą 28 išnašoje minėtoje byloje *Lüttcke prieš Komisiją*, Rink. p. 46.

30 – Žr. 1982 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Waterkeyn ir kt.* (314/81–316/81 ir 83/82, Rink. p. 4337, 15 punktas).

31 – Šiuo klausimu žr. 1998 m. liepos 17 d. Nutarį *Sateba prieš Komisiją* (C-422/97 P, Rink. p. I-4913, 42 punktas).

32 – 1991 m. kovo 19 d. Sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją* (C-202/88, Rink. p. I-1223, 21 punktas). Plg. su šios išvados 26 išnaša.

įgaliojimų vykdyti priežiūrą apimtis priklauso nuo Sutarties normų, kurių laikymąsi reikia užtikrinti, taikymo srities³³. Kai jie taikomi kartu su įmonėms taikytinomis konkurencijos normomis, atrodo logiška pripažinti Komisijai įgaliojimus, palygintinus su jos įgaliojimais vykdant šių normų priežiūrą. Siomis normomis Komisijai yra suteikiami tiesioginiai ūkio subjektų priežiūros bendrojoje rinkoje įgaliojimai, kuriuos įgyvendinant priimami privalomi sprendimai, darantys neigiamą įtaką šių subjektų teisėms.

kartu su konkurencijos normomis, tikslas – užtikrinti, kad tam tikrame sektoriuje nebūtų konkurencijos iškreipimų tarp privačių ir valstybės kontroliuojamų arba palaikomų įmonių. Taigi tai yra tam tikrų valstybės priemonių, galinčių iškreipyti konkurenciją bendrojoje rinkoje, priežiūra pagal Sutarties normas³⁵.

33. Sprendime *Nyderlandai ir kt. prieš Komisiją* Teisingumo Teismas paskelbė, jog tam, kad Komisijai pagal EB 86 straipsnio 3 dalį suteikta kompetencija netaptų neveiksminga, reikia „jai pripažinti įgaliojimus konstatuoti, kad tam tikra valstybės priemonė yra nesuderinama su Sutarties normomis, ir nurodyti valstybei adresatei priemones, kurių ši turi imtis, kad įvykdytų iš Bendrijos teisės kylančius įsipareigojimus“³⁴. Kitame punkte jis pridūrė, jog „pripažinti tokius įgaliojimus taip pat yra būtina, kad ji galėtų atlikti pagal Sutarties 85–93 straipsnius jai pavedamą užduotį prižiūrėti konkurencijos normų taikymą“. EB 86 straipsnio, taikomo

34. Ieškant analogijos su kita sutartyse numatyta procedūra EB 226 straipsnis tikų mažiau nei EAPB sutarties 88 straipsnis, pagal kurį Komisijai buvo leidžiama tiesiogiai nustatyti valstybių narių pareigas ir sankcijas³⁶. Šiame kontekste yra aišku, kad suinteresuoti privatūs asmenys galėjo kreiptis į

33 — Žr. 32 išnašoje minėto 1991 m. kovo 19 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją* 21 punktą.

34 — 21 išnašoje minėto sprendimo 28 punktas. Teisingumo Teismas 1988 m. birželio 30 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją* pirmą kartą pripažino, kad Komisijos pagal EB 86 straipsnio 3 dalį priimti sprendimai yra teisiskai privalomi (226/87, Rink. p. 3611, 11 ir 12 punktai).

35 — Kaip primena Teisingumo Teismas, EB 86 straipsnio 3 dalis yra skirta tik „priemonėms, kurių ėmėsi valstybės narės įmoniu, su kuriomis jos turi ypatingų santykių, numatytų šios straipsnio nuostatose, atžvilgiu. Tik šių priemonių atžvilgiu jis įpareigoja Komisiją vykdyti priežiūrą, kuri priverkus gali būti vykdoma priimant direktyvas ir valstybėms narėms skirtus sprendimus“ (32 išnašoje minėto 1991 m. kovo 19 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją* 24 punktą).

36 — Primintini šios normos žodžiai: „Jei Komisija mano, kad valstybė neįvykdė jai pagal šią sutartį nustatytų įsipareigojimų, ji konstatuoja šį įsipareigojimų nevykdymą priimdama motyvuotą sprendimą, prieš tai suteikusi šiai valstybei galimybę pateikti savo paaiškinimus. Ji nustato atitinkamai valstybei terminą įsipareigojimams įvykdyti“, ir priduriama, kad jei valstybė neįvykdė savo įsipareigojimo arba jei pareiškus ieškinį šis atmetamas, Komisija pritarus Tarybai gali sustabdyti valstybei mokėtinų sumų mokėjimą arba leisti kitoms valstybėms narėms imtis leidžiančių nukrypti priemonių. Taip pat žr. 1960 m. liepos 15 d. Sprendimą *Italija prieš Haute Autorité* (20/59, Rink. p. 663), kuriame Teisingumo Teismas vertina šį straipsnį kaip „ultima ratio leidžiantį apginti Sutartyje įtvirtintus Bendrijos interesus nuo valstybių narių neveikimo ir pasipriešinimo; tai yra procedūra, gerokai viršijanti iki šiol tarptautinėje teisėje nustatytas normas, kuriomis siekiama užtikrinti valstybių įsipareigojimų vykdymą“ (Rink. p. 692).

Teisingumo Teismą dėl Komisijos atsisakymo įpareigoti valstybę įvykdyti įsipareigojimus³⁷.

teisę arba kurių interesams priimtas sprendimas turi ypač didelės įtakos, turi būti pripažinta galimybė kreiptis į teismą šiai teisei arba šiems interesams apginti⁴⁰.

B — Ginčijamo akto teisinė prigimtis

35. Iš viso to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Komisijai pagal EB 226 straipsnį ir EB 86 straipsnį suteiktų įgaliojimų tikslas yra skirtingas ir jiems yra taikomos skirtingos taisyklės. Pagal Teisingumo Teismo praktiką abiem veiksiais Komisija nėra įpareigojama imtis veiksmų³⁸, tačiau tuo atveju, kai, pavyzdžiui, konkurencijos srityje, ji turi tiesioginius įgaliojimus priimti pasekmių rinkai turintį sprendimą, yra reikalaujama, kad būtų pripažįstama teisinė individualių interesų, kuriems šis sprendimas turi įtakos, apsauga. Atsižvelgiant į atitinkamų sektorių ypatumus ir priimtus teisės aktus, tokia apsauga gali būti siauresnė arba platesnė. Be kita ko, atsižvelgtina į tai, kokio pobūdžio interesams Komisijos sprendimai turi įtakos³⁹. Tačiau visose srityse, kuriose Komisija turi tokius įgaliojimus, asmenims, kurie turi

36. Norint sužinoti, ar ginčijamas aktas pagal savo prigimtį yra aktas, kuris pagal Teisingumo Teismo praktiką gali būti skundžiamas, reikia tiksliai apibrėžti jo turinį ir taikymo sritį.

37. Skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas iš esmės nagrinėja ginčijamą aktą kaip individualų sprendimą atmes-ti skundą, palygintiną su sprendimais palikti skundą nenagrinėtą pagal EB 81 ir 82 straips-nius. Pasak Komisijos, priešingai, šį laišką reikėtų vertinti kaip aktą, kuris neturi sprendimui būdingų požymių. Tai yra išimtinai vidaus aktas, atspindintis jos valią tam tikru momentu. Tai, kad šis aktas buvo įteiktas skundą pateikusiam asmeniui, turint tikslą jį informuoti, nereiškia, kad jam turi būti suteiktas sprendimo, turinčio privalomų teisinių pasekmių, statusas. Prancūzijos vy-riausybė pritaria papildomam Pirmosios in-stancijos teismo nagrinėjimui ir mano, kad tokiomis aplinkybėmis priimtas aktas gali būti tik sprendimas, skirtas atitinkamai

37 — 1956 m. balandžio 23 d. Sprendimas *Liuksemburgo metalo pramonės susivienijimas prieš Haute Autorité* (7/54 ir 9/54, Rink. p. 53).

38 — Dėl procedūros dėl įsipareigojimų nevykdymo žr. 1989 m. vasario 14 d. Sprendimą *Star Fruit prieš Komisiją* (247/87, Rink. p. 291, 11 punktas); dėl įgaliojimų pagal EB 86 straipsnio 3 dalį žr. Pirmosios instancijos teismo 1994 m. spalio 27 d. Sprendimą *Ladbroke Racing prieš Komisiją* (T-32/93, Rink. p. II-1015, 38 punktas).

39 — Manau, būtent šiuo požiūriu Teisingumo Teismas sprendime *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją* (minėtas 5 išnašoje) nusprendė, kad „teškiniu dėl Komisijos atsisakymo priimti sprendimą pagal 90 straipsnio 1 ir 3 dalis tam tikros valstybės atžvilgiu privatus asmuo negali siekti netiesiogiai priversti šią valstybę narę priimti bendro taikymo teisės aktą“ (28 punktas). Iš esmės galima daryti prielaidą, kad šioje srityje valstybės kaip ekonominės veiklos dalyvio veiksmų priežiūrai taikytini kiti kriterijai nei jos kaip įstatymų leidėjos veiksmų priežiūrai.

40 — Dėl bendrojo teisinės apsaugos principo žr. 1989 m. rugšėjo 21 d. Sprendimą *Hoelchst prieš Komisiją* (46/87 ir 227/88, Rink. p. 2859, 19 punktas). Taip pat žr. generalinio advokato W. Van Gerven išvados byloje *Parlamentus prieš Tarybą* (1990 m. gegužės 22 d. Sprendimas, C-70/88, Rink. p. I-2041) 6 punktą.

valstybei narei, o ne privačiam asmeniui. Šiuo atžvilgiu ji remiasi palyginimu, susijusiu su EB 88 straipsnio režimu, ir EB 86 straipsnio 3 dalies žodžiais, kad atitinkami sprendimai yra skirti „valstybėms narėms“.

pareikštas ieškinys dėl panaikinimo Bendrijos teisme“. Tiesa, šis sprendimas teisės aktuose nėra tiesiogiai numatytas. Tačiau jis yra pagrįstas skundą pateikusių asmenų teisiniu statusu, kuris jiems pripažįstamas EB 85 straipsnyje numatytos priežiūros kontekste.

38. Nė vienas iš šių vertinimų manęs visiškai neįtikina. Pirma, yra kritikuotinas palyginimas, kuriuo remiasi Pirmosios instancijos teismas. Sprendimas, apie kurį kalbama skundžiamo sprendimo 67 punkte, palikti skundą nenagrinėtą yra atsakymas į prašymą, pateiktą pagal EB 81 ir 82 straipsnių taikymo reglamentus. Jis užbaigia procedūrą, kuria teisėtą interesą ginantiems fiziniams ir juridiniams asmenims yra suteikiamos tam tikros procesinės garantijos, susijusios su teise pateikti skundą ir teise pateikti paaiškinimus. Remdamasis būtent šiomis garantijomis, numatytomis Reglamento Nr. 17 3 straipsnyje⁴¹ ir Reglamento (EB) Nr. 2842/98 6 straipsnyje⁴², Teisingumo Teismas pripažįsta skundą pateikusių asmenų teisę gauti sprendimą dėl skundo atmetimo. Remdamasis šiuo pagrindu Teisingumo Teismas sprendime *Guérin automobiles prieš Komisiją*⁴³ nusprendė, kad po šios procedūros „Komisija turi arba pradėti procedūrą prieš asmenį, kuris yra skundo objektas <...>, arba priimti galutinį sprendimą atmesti skundą, dėl kurio gali būti

39. Pagal EB 86 straipsnį tokio statuso nėra. Kaip skundžiamo sprendimo 51 punkte skelbia Pirmosios instancijos teismas, skundą dėl EB 86 straipsnio pažeidimo pateikęs asmens padėtis yra „palygintina“ su Reglamentu Nr. 17 3 dalyje numatyta padėtimi, tačiau ji nėra tapati. Tiesa, šioje srityje pateikti skundą galima. Tačiau jis nėra teisiškai apsaugotas. Akivaizdu, kad dėl skundo, kuris yra ne teisiškai apsaugotas, o tik faktiškai galimas, pateikimo skundą pateikusiam asmeniui negali būti suteikta subjektinių teisių⁴⁴. Šioje byloje skundą pateikusi bendrovė neturėjo jokio oficialaus pagrindo pateikti prašymą ir dalyvauti Komisijos vykdomoje tyrimo procedūroje. Todėl skundas nesukūrė jokio asmeninio teisinio santykio su Komisija. Teisiškai Komisijos aktas nėra susijęs su prašymu, į kurį juo būtų tinkamai atsakyta. Net jei faktiškai ginčijamas aktas kilo iš skundo, teisiškai šis skundas nėra Komisijos tyrimo procedūrą pradantis aktas ir jo autorius nėra oficialus akto, kuris yra pri-

41 — Pažymėtina, kad nuo 2004 m. gegužės 1 d. šis reglamentas buvo pakeistas 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1/2003 dėl Sutarties 81 ir 82 straipsniuose numatytų konkurencijos normų įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1). Teisė pateikti skundą, numatyta Reglamento Nr. 17 3 straipsnyje, naujojo reglamento 7 straipsnyje yra atkartojama tais pačiais žodžiais.

42 — 1998 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamentas dėl apklauso vykdančiam tam tikras procedūras EB 85 ir 86 straipsnių pagrindu (OL L 354, p. 18).

43 — 1997 m. kovo 18 d. Sprendimas (C-282/95 P, Rink. p. I-1503, 36 punktas).

44 — Palyginimui su valstybės pagalbos sritimi žr. 1998 m. rugsėjo 16 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Waterleiding Maatschappij prieš Komisiją* (T-188/95, Rink. p. II-3713, 143–145 punktai).

imamas tyrimo pabaigoje, adresatas. Taigi nustatant šio akto teisinę prigimtį neturi būti apsiribojama jo formalia išraiška. Nors ir skirtas ieškovei, jis neturi individualaus sprendimo palikti skundą nenagrinėtą statuso.

40. Ar reikia labiau pasitikėti Prancūzijos vyriausybės palaikoma nuomone, kad ginčijamas aktas nagrinėtinas kaip atitinkamai valstybei narei skirtas sprendimas? Ji gali būti grindžiama Teisingumo Teismo pozicija valstybių pagalbos srityje. Sprendime *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France*⁴⁵ Teisingumo Teismas iš esmės nusprendė, jog dėl to, kad nei Sutartis, nei Bendrijos teisės aktai nenustato režimo, taikytino skundams dėl valstybės pagalbos buvimo, Komisijos šioje srityje priimti sprendimai yra skirti atitinkamoms valstybėms narėms. Gali atrodyti, jog kadangi EB 86 straipsnio srityje taikomos tos pačios sąlygos, *mutatis mutandis* darytina panaši išvada. Tačiau tai reikštų, kad neatsižvelgiama į EB 88 straipsnio specifiką ir jo taikymo taisykles.

41. Iš esmės pagal EB 88 straipsnį Komisijos priimti aktai kyla iš pareigos pranešti apie priemones, kurių imasi valstybės, arba nuolat tirti jas. Skirtingai nuo kompetencijos pagal EB 86 straipsnio 3 dalį, valstybės pagalbos srityje Komisija turi išimtinę kompetenciją, įgyvendinamą glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis. Net priimdama sprendimą dėl neteisėtos pagalbos, apie kurią nebuvo pranešta, Komisija atlieka pagalbos

tyrimą palaikydama dialogą su atitinkama valstybe nare. Iš esmės šiuo atveju sprendimu dėl pagalbos grąžinimo arba jos atitikimo pasibaigianti procedūra teisiškai pradedama ne dėl būdo, kuriuo Komisija sužinojo apie pagalbą; šis sprendimas visada yra suvokiamas kaip atsakymas į atitinkamos valstybės narės pateiktus informaciją ir paaiškinimus. Laikantis šio požiūrio, 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas, nustatantis išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles⁴⁶, patvirtina principą, kad visi sprendimai dėl valstybės pagalbos yra skirti atitinkamai valstybei narei.

42. Tačiau EB 86 straipsnio 3 dalies režimui nėra taikomos ypatingos sąlygos, taikytinos EB 88 straipsniui. Komisijos aktai, priimti pagal EB 86 straipsnį, nėra priimami išimtinio dialogo su atitinkamomis valstybėmis narėmis kontekste. Taigi negali būti daroma prielaida, kad Komisijos aktas dėl valstybės priemonės yra būtinai skirtas šią priemonę nustačiusiai valstybei narei.

45 — 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimas (C-367/95 P, Rink. p. I-1719, 44 ir 45 punktai).

46 — Reglamento (EB) Nr. 659/1999 (OL L 83, p. 1) 25 straipsnis.

43. Faktiškai šioje byloje nagrinėjamas aktas yra skirtas tik konkrečiai situacijai konkurencijos normų požiūriu apibrėžti. Komisija konstatuoja, kad EB 82 straipsnis kartu su EB 86 straipsniu nagrinėjamai situacijai netaikytinas. Šiuo aktu ji, objektyviai sugretinusi konkrečią situaciją ir tam tikras Sutarties normas, iš to kildina pasekmes dėl savo kaip Sutarties nuostatų saugotojos vaidmens. Toks aktas pats savaime neturi jokio konkretaus adresato. Jis nei atsako į skundą pateikusio asmens, galinčio gauti tokį atsakymą, prašymą, nei draudžia atitinkamai valstybei narei konkrečiai elgtis. Tai, kad jis yra priimtas atsižvelgiant į skunde nurodytus elementus ir yra susijęs su tam tikros konkrečios valstybės priemone, visiškai nekeičia jo esmės – apibrėžti *objektyvią teisės situaciją*, susijusią su tam tikrų Sutarties nuostatų taikytinumu. Tačiau tai nereiškia, kad šis aktas negali turėti teisinių pasekmių atitinkamiems valstybei ir privatiems asmenims.

44. Kad būtų apibrėžtas ginčijamas Bendrijos akto statusas, reikia atsižvelgti į jo išdavą, o ne į jo dalyką. Iš esmės iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, kad pagal EB 230 straipsnį visos institucijų priemonės, turinčios teisinių pasekmių, yra aktai, kurie gali būti skundžiami⁴⁷. Pirmiausia tai yra atvejai, kai atitinkamas aktas trukdo arba

paskatina priimti normas arba imtis veiksmų, kurie labai pakeičia konkrečių asmenų teisinę situaciją. Pirmosios instancijos teismas šiuo požiūriu galėjo nutarti, jog Komisijos nario pareiškimas, kuriame konstatuojama, kad tam tikri koncentracijos veiksmai Bendrijos lygmeniu nėra įgyvendinami, nors ir neskirtas jokiame įvardytame adresate, kartu yra skirtas valstybėms narėms, kurių kompetencija nagrinėjamų veiksmų atžvilgiu nuo šiol yra nustatyta, įmonėms, dalyvaujančioms koncentracijoje, kurioms nebereikia pranešti apie ją, ir pačiai Komisijai, kurios elgesys tampa priklausomas nuo šio pareiškimo⁴⁸.

45. Šiuo atveju man atrodo neginčytina, kad ginčijamas aktas turi teisinių pasekmių atitinkamai valstybei, kuri yra įsitikinusi, kad jos atžvilgiu Komisija dėl vieno iš skunde nurodytų dalykų nepradės priežiūros procedūros. Be to, įmonė, kuriai yra skirta valstybės priemonė, ir tretieji asmenys, kuriems ši priemonė turi įtakos, negauna sprendimo, ar ši priemonė yra suderinama su Sutarties normomis. Todėl, kadangi toks sprendimas gali turėti teisinių pasekmių privatiems asmenims atitinkamoje rinkoje, jų gali būti ir dėl atsisakymo priimti tokį sprendimą. Todėl manau, kad ginčijamas aktas pagal savo pobūdį yra sprendimas, dėl kurio gali būti pareikštas ieškinyms dėl panaikinimo.

47 — Žr. naujausią 2004 m. liepos 13 d. Sprendimą *Komisija prieš Tarybą* (C-27/04, Rink. p. I-6649, 44 punktas). Dėl kitokio formulavimo žr. 1981 m. lapkričio 11 d. Sprendimą *IBM prieš Komisiją* (60/81, Rink. p. 2639, 9 punktas).

48 — 1994 m. kovo 24 d. Sprendimas *Air France prieš Komisiją* (T-3/93, Rink. p. II-121, 43–54 punktai).

46. Atlikus šį nagrinėjimą paaiškėja du dalykai. Viena, priešingai nei nutarė Pirmosios instancijos teismas, ieškovės galimybė kreiptis į teismą nekyla iš tos aplinkybės, kad ji yra ginčijamo akto adresatė. Tačiau, kita, asmens interesai, kuriems turi įtakos priimtas aktas, gali būti saugomi⁴⁹. Taigi dar turi būti patikrinta, ar šiuo atveju ieškovė, kaip trečiasis asmuo procedūros ir priimto akto atžvilgiu, gali kreiptis į teismą EB 230 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje nustatytais sąlygomis.

kad ieškovas turi teisę ginčyti šį aktą Bendrijos teisme. Manau, kad taip nusprendamas Pirmosios instancijos teismas laikosi keisto požiūrio į Sutartyje numatytą teisės pareikšti ieškinį sistemą. Joje galimybė kreiptis į teismą yra pripažįstama tik ieškovui, kurį dėl jo konkrečių požymių galima individualizuoti panašiai kaip ir adresatą. Nagrinėdamas konkurencijos ginčus, Bendrijos teisėjas parodo tam tikrą lankstumą, vertindamas šią priimtumo sąlygą, tačiau tai nereiškia, kad ji nebetaikoma⁵⁰.

IV — Apeliacinio skundo pagrindų vertinimas

47. Apeliacinio skundo pagrindai yra dėl Pirmosios instancijos teismo išvados dėl ieškinio priimtumo. Pagrindinis sunkumas yra susijęs su klausimu, ar ieškovė gali pareikšti ieškinį.

49. Šiuo atveju neabejotina, kad sprendimas nepradėti procedūros dėl atitinkamos valstybės įsipareigojimų nevykdymo daro tiesioginę įtaką Austrijos GSM rinkoje veikiančioms įmonėms, taip pat ir ieškovei. Tačiau tai nereiškia, kad ji yra *konkrečiai* susijusi su ginčijamu aktu.

48. Galimybė kreiptis į teismą reiškia, kad yra konkretus santykis tarp ieškovo ir ginčijamo akto. Pagal EB 230 straipsnio ketvirtąją pastraipą ieškovas turi įrodyti, kad jis yra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su ginčijamu aktu. Skundžiamame sprendime, atrodo, remdamasis ta aplinkybe, jog ginčijamas aktas turi tiesioginės įtakos ieškovo padėčiai, Pirmosios instancijos teismas daro išvadą,

50. Teisingumo Teismo praktikoje asmeniui interesu kreiptis į teismą yra laikomi arba

49 — Šiuo atžvilgiu dėl įmonių, kurios naudojasi valstybės priemonė, kuriai yra skirtas Komisijos sprendimas pagal EB 86 straipsnio 3 dalį, žr. 21 išnašoje minėtą sprendimą *Nyderlandai ir kt. prieš Komisiją* ir 1999 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Vlaamse Televisie Maatschappij prieš Komisiją* (T-266/97, Rink. p. II-2329).

50 — Pažymėtina, kad jei negalima kreiptis į Bendrijos teisėją, veiksminga pažeistų interesų apsauga nedingsta. Iš esmės suinteresuoti privatus asmenys visada turi teisinę galimybę kreiptis į nacionalinį teisėją, kad apgintų savo teises, susijusias su įmonėmis – nesvarbu, ar jos yra privačios, ar viešosios – taikytinomis konkurencijos normomis. Viena, tai yra EB 81 bei 82 straipsnių ir 86 straipsnio 2 dalies tiesioginio galiojimo rezultatas ir, antra, tai yra valstybėms narėms nustatytos pareigos numatyti ieškinių ir procedūrų sistemą, leidžiančią užtikrinti teisės į veiksmingą teisminę apsaugą laikymąsi, rezultatas (2002 m. liepos 25 d. Sprendimo *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą*, C-50/00 R, Rink. p. I-6677, 41 punktas).

konkretūs požymiai, arba faktinė situacija, galintys individualizuoti ieškovą panašiai, kaip ir nagrinėjimo akto adresatą⁵¹. Remiantis skundžiamu sprendimu, Pirmosios instancijos teismas tokį interesą nustatė, pirma, Komisijos pareigoje išnagrinėti ieškovės pateiktą skundą ir oficialiai atsakyti į jį ir, antra, atsižvelgdamas į ieškovės faktinę padėtį.

51. Komisija pateikia du prieštaravimus dėl tokio nagrinėjimo. Apskritai ji teigia, kad šioje srityje nėra teisės į skundų nagrinėjimą, suteikiančios skundą pateikusiam asmeniui teisę kreiptis į teismą. Konkrečiai kalbant, negali būti įrodyta, kad privataus asmens faktinė situacija yra tokia, kuri jį pakankamai teisiškai individualizuoja.

A — Dėl skundą pateikusio asmens teisės į jo skundo išnagrinėjimą

52. Skundžiamo sprendimo 56 punkte Pirmosios instancijos teismas teigia, kad tokia teisė gali būti kildinama iš Komisijai nustatytos pareigos kruopščiai ir nešališkai išnagrinėti skundą. O ši teisė į skundo išnagri-

nėjimą sukuria skundą pateikusiam asmeniui teisėtus teismo saugotinus interesus. Iš to kyla teisė ginčyti Komisijos sprendimą imtis veiksmų arba jų nesiimti.

53. Tiesa, kad Teisingumo Teismas yra ne kartą nusprendęs, jog akto priėmimo procedūros metu pripažįstama teisė suteikia šios teisės turėtojui konkrečių savybių, kurios gali jam suteikti teisę kreiptis į teismą dėl šio akto⁵². Taigi reikia atsakyti į klausimą, ar tokia teisė egzistuoja kalbant apie EB 86 straipsnį.

54. Spręsdamas šį klausimą Teisingumo Teismas nutarė, jog neaiškiai apibrėžtų procesinių teisių nepakanka, kad būtų pripažįstama teisė pareikšti ieškinį. Jis reikalauja, kad ieškinyš būtų grindžiamas pakankamai „tiksliais“ teisėmis⁵³. Taip yra tuo atveju, kai asmeninės teisės kyla iš reglamentuoto⁵⁴ arba gali būti kildinamos tiesiogiai iš Sutarties nuostatų⁵⁵. Pavyzdžiui, tokia yra sprendimo *Metro prieš Komisiją*, kurį Pirmosios instancijos teismas cituoja skundžia-

51 — 1963 m. liepos 15 d. Sprendimas *Plaumann prieš Komisiją* (25/62, Rink. p. 197, 223).

52 — Teismų praktika šiuo klausimu labai gausi. Pirmiausia žr. 2 išnašoje minėtą sprendimą *Metro prieš Komisiją*, 1985 m. sausio 17 d. Sprendimą *Piraiki-Patraiki ir kt. prieš Komisiją* (11/82, Rink. p. 207); 1985 m. kovo 20 d. Sprendimą *Timex prieš Turybą ir Komisiją* (264/82, Rink. p. 849) ir 3 išnašoje minėtą 1986 m. sausio 28 d. Sprendimą *Cofaz ir kt. prieš Komisiją*.

53 — Žr. 1983 m. spalio 4 d. Sprendimą *Fediot prieš Komisiją* (191/82, Rink. p. 2913, 25 punktą).

54 — Pavyzdžiui, žr. 2 išnašoje minėto sprendimo *Metro prieš Komisiją* 13 punktą ir 53 išnašoje minėto sprendimo *Fediot prieš Komisiją* 27 punktą.

55 — Pavyzdžiui, žr. 3 išnašoje minėto sprendimo *Cofaz ir kt. prieš Komisiją* 25 punktą ir 52 išnašoje minėto sprendimo *Piraiki-Patraiki ir kt. prieš Komisiją* 28 punktą.

mo sprendimo 56 punkte, prasmė. Šiame sprendime Teisingumo Teismas remiasi gero teisingumo administravimo principu ir teigia, kad teisėti interesai, Bendrijos teisės aktu pripažįstami fiziniams arba juridiniams asmenims, yra veiksmingi tik tuo atveju, jei juos saugo teismai⁵⁶. Bet „teisėti interesai“ šiuo atveju yra asmenų, kurie pagal Reglamento Nr. 17 3 straipsnį gali pateikti skundą ir kuriems yra pripažįstamos procesinės teisės, interesai. Tačiau kalbant apie EB 86 straipsnį nėra akto, kuris saugotų šiuos interesus ir pripažintų jų turėtojams teises, lygiavertes EB 81 ir 82 straipsniais suteiktoms teisėms⁵⁷. Taigi yra piktnaudžiaujama teigiant, kaip tai daro Pirmosios instancijos teismas, kad ši teismų praktika EB 86 straipsnio 3 dalies atžvilgiu taikytina tokiais pat sąlygomis.

55. Nesant konkrečios nuostatos, suteikiančios skundą pateikusiems asmenims procesinių teisių viešųjų arba panašų statusą turinčių įmonių priežiūros srityje, Pirmosios instancijos teismas teigia, kad jis remiasi bendra kruopštaus ir nešališko nagrinėjimo pareiga, nustatyta teismų praktikoje ir grindžiama bendra Komisijos pareiga vykdyti priežiūrą. Iš Pirmosios instancijos teismo atlikto viso nagrinėjimo aiškiai matyti, kad jis ketina šias pareigas paversti bendromis

normomis, kurios yra svarbesnės nei Bendrijos teisė ir kurios gali apriboti Komisijos diskreciją bei pagrįsti skundą pateikusių asmenų teisę pareikšti ieškinį.

56. Man atrodo, kad tokie bandymai yra pasmerkti nesėkmei. Manau, kad tokiomis pareigomis negali būti grindžiama asmeninė teisė pareikšti ieškinį. Bendroji pareiga vykdyti priežiūrą, susijusi su EB 211 straipsniu, yra nepakankamai konkreti, kad ja remiantis būtų nustatytas ieškovės teisių buvimas. Vien iš šios bendros pareigos neįmanoma daryti išvados, kad skundą pateikusiems asmenims yra suteikiama ypatinga teisė kalbant apie EB 86 straipsnį. Dėl pareigos atlikti kruopštų ir nešališką nagrinėjimą, net sutikdamas, kad Komisija turi tokią pareigą⁵⁸, nemanau, kad ji yra svarbi nagrinėjant ieškinio priimtinumą. Tokia pareiga yra bendro pobūdžio. Reikalaujama kruopštaus ir teisingo nagrinėjimo, vykdomo ne skundą pateikusio asmens atžvilgiu, bet visų pirma dėl bendrojo gero administravimo ir gero Sutarties taisyklių taikymo intereso⁵⁹. Šiuo požiūriu ši pareiga nėra palygintina su teisėmis, kurios gali būti suteiktos suinteresuotiems asmenims tiesiogiai dalyvauti akty, su kuriais jie yra susiję, priėmimo procedūroje, pavyzdžiui, teise būti išklaustam arba teise susipažinti su bylos

58 — Žr. šių išvadų 80 punktą.

59 — Šiuo klausimu žr. generalinio advokato G. Slynn išvadą byloje *Lord Bethell prieš Komisiją* (1982 m. birželio 10 d. Sprendimas, 246/81, Rink. p. 2277), kurioje rašoma: „Net jei <...> Komisija yra įpareigota ištirti kiekvieną atvejį, apie kurį jai buvo pranešta, kai nurodomas įtariamasis pažeidimas (ir galbūt – *sed quare* – nurodyti priežastis, dėl kurių ji nevykdo tyrimo), neatrodo, kad tai būtų pareiga asmeniui, kuris atkreipia Komisijos dėmesį į problemą, ir kad ši pareiga gali būti įgyvendinama šio asmens iniciatyva“ (Rink. p. 2296).

56 — 2 išnašoje minėto sprendimo *Metro prieš Komisiją* 13 punktą.

57 — Kaip Pirmosios instancijos teismas priminė 38 išnašoje minėto sprendimo *Ladbroke Racing prieš Komisiją* 43 punkte.

medžiaga. Darytina išvada, kad, skirtingai nei šios teisės, iš pareigos kruopščiai ir nešališkai išnagrinėti skundą negali kilti asmeninė teisė gauti sprendimą dėl skundo atmetimo ir atitinkamai teisė pateikti ieškinį dėl šio sprendimo⁶⁰.

57. Taigi manau, jog Pirmosios instancijos teismas klaidingai nusprendė, kad vien pareiga atlikti kruopštų ir nešališką nagrinėjimą gali suteikti skundą pateikusiems asmenims teisę pareikšti ieškinį pagal EB 86 straipsnį. Atsižvelgiant į Sutarties sistemą yra klaidinga teigti, kad dėl Komisijai nustatytos pareigos buvimo atsiranda teisminė privačių asmenų apsauga. Teisė pareikšti ieškinį nustatyta išnagrinėjus konkrečią susijusio asmens padėtį⁶¹. Taigi yra beprasmiška siekti apeiti šią sistemą, remiantis, kaip skundžiamo sprendimo 56 ir 57 punktuose yra linkęs daryti Pirmosios instancijos teismas, bendruoju teisingumo administravimo principu arba pagrindine teise į veiksmingą ieškinį.

B — Dėl konkrečios ieškovės padėties

58. Komisija ginčija Pirmosios instancijos teismo papildomai atliktą nagrinėjimą, ku-

riuo skelbiama, kad bet kuriuo atveju ieškovė yra tiesiogiai ir konkrečiai susijusi su ginčijamu aktu.

59. Pirma, pažymėtina, kad atlikdamas nagrinėjimą Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgia į Teisingumo Teismo praktiką šioje srityje. Iš esmės konstatuotina, kad Pirmosios instancijos teismas nesiremia teismų praktika, pagal kurią tik „išimtiniais atvejais“ privatus asmuo gali pareikšti ieškinį dėl Komisijos atsisakymo priimti sprendimą kalbant apie EB 86 straipsnio 3 dalyje numatytą užduotį vykdyti priežiūrą⁶². Skundžiamame sprendime nėra konkretaus galimos „išimtinės situacijos“ nagrinėjimo.

60. Šiuo atžvilgiu atsakovė be reikalo remiasi Pirmosios instancijos teismo sprendimu *TF1 prieš Komisiją*⁶³. Netiesa, kad šiame sprendime Pirmosios instancijos teismas iš EB 86 straipsnio 3 dalies tiesiogiai kildina skundą pateikusių asmenų apsaugą, palygintiną su apsauga, pripažįstama taikant EB 81 ir 82 straipsnius. Šioje byloje Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad EB 86 straipsnio 3 dalimi siekiama apsaugoti ūkio subjektus, tačiau jis nustatė, kad ieškovės ieškinio

60 — Kaip analogiją žr. 45 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* 45 ir 62 punktus.

61 — Šiuo klausimu žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvados byloje *Komisija prieš Jégo-Quérel* (2004 m. balandžio 1 d. Sprendimas, C-263/02 P, Rink. p. I-3425, p. I-3429) 45 punktą.

62 — Šiuo atžvilgiu žr. 7 išnašoje minėtą sprendimą *Coe Clerici Logistics prieš Komisiją*, kuriame ginčas išspręsdžiamas remiantis daugiausia Teisingumo Teismo praktika.

63 — 19 išnašoje minėtas sprendimas.

priimtino nagrinėjimas turi priklausyti nuo jos padėties išimtinumo nagrinėjimo pagal minėtą sprendimą *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją*⁶⁴.

61. Dar reikia atsakyti į klausimą, ar skundą pateikusių asmenų galimybė kreiptis į Bendrijos teisėją dėl EB 86 straipsnio gali būti vertinama remiantis šia Teisingumo Teismo praktika.

62. Primintina, kad pagal minėtą sprendimą *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją* „a priori“ yra galimos išimtinės situacijos, kai privatus asmuo arba tam tikrais atvejais teisme nagrinėtinų kolektyvinių interesų gynybai sudarytas susivienijimas gali pareikšti ieškinį dėl Komisijos atsisakymo priimti sprendimą, susijusį su jos 90 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta užduotimi vykdyti priežiūrą⁶⁵. Kokios tai situacijos? Teisingumo Teismas savo sprendime nemano, kad tai derėtų patikslinti.

63. Mano nuomone, neturi būti manoma, jog šia formuluote Teisingumo Teismas siekė nustatyti ieškovo būtinybę įrodyti savo tiesioginį ir konkretų interesą, kad ginčijamas aktas būtų panaikintas. Teisingumo

Teismo ketinimus aiškiai parodo šios formuluotės vieta tekste. Iš pradžių Teisingumo Teismas primena, jog iš sprendimo *Nyderlandai ir kt. prieš Komisiją* matyti, kad tam tikru atveju privatus asmuo pagal EB 230 straipsnio ketvirtąją pastraipą gali turėti teisę pateikti ieškinį dėl panaikinimo⁶⁶. Šioje byloje atitinkamas privatus asmuo buvo viešoji įmonė, kuriai buvo skirta Komisijos ginčijama valstybės priemonė. Šiuo atveju ieškinio priimtumas abejonių nekelia, nes tiesioginis ir konkretus ryšys tarp ieškovo ir ginčijamo akto yra akivaizdus. Visiškai kitaip yra sprendime *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją*. Šioje byloje pagal Vokietijos teisę įsteigtas profesinis susivienijimas pareiškė ieškinį dėl Komisijos sprendimo nenagrinėti skundo, kuriuo buvo ginčijamas Vokietijos įstatymas dėl patarėjo mokesčių klausimais pareigų. Nebuvo akivaizdus ryšio tarp ieškovės ir ginčijamo akto. Šiuo atveju tik dėl išimtinių aplinkybių galėjo būti priimtas ieškinytis dėl Komisijos atsisakymo nagrinėti skundą.

64. Todėl man atrodo, kad situacijų, kurias turi omenyje Teisingumo Teismas, išimtinumas kyla iš sunkumų, su kuriais susiduriama tokiais atvejais nustatant, ar privatus asmuo yra konkrečiai suinteresuotas. Šioje srityje, kaip matėme, priimtu aktu suinteresuoti tretieji asmenys neturi saugomų teisių, kuriomis galėtų pagrįsti ieškinį. Kai tokių teisių nėra, sudėtinga iš faktinės situacijos kildinti konkretų interesą pareikšti ieškinį. Be kita

64 — Sprendimo *TF1 prieš Komisiją* 52 punktas.

65 — Sprendimo 25 punktas.

66 — 5 išnašoje minėto sprendimo *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją* 23 punktas. Teisingumo Teismas daro nuorodą į 21 išnašoje minėtą sprendimą *Nyderlandai ir kt. prieš Komisiją*.

ko, akivaizdu, jog vien tai, kad ieškinį pareiškęs subjektas ir valstybės pagalba besinaudojantis subjektas yra konkurentai, negali suteikti tokios teisės⁶⁷. Todėl reikia atsižvelgti į „specifines aplinkybes“⁶⁸ arba „ypatingą situaciją“⁶⁹, nagrinėjamos priemonės atžvilgiu skiriančias ieškovą nuo bet kokio kito susijusio ūkio subjekto.

ieškinį. Iš teismų praktikos matyti, kad ieškovas yra konkrečiai susijęs, kai ginčijamo akto autorius, priimdamas aktą, atsižvelgė į jo situaciją⁷². Toks, mano manymu, turi būti esminis kriterijus.

65. Ši išvada atitinka generalinio advokato J. Mischo išvadą byloje *Komisija ir Prancūzija prieš TFI*⁷⁰. Ji tampa dar svaresnė Teisingumo Teismui sprendime *Unión de Pequeños Agricultores prieš Tarybą*⁷¹ nusprendus, jog Bendrijos teismas, kad ir kaip būtų, nerizikuodamas viršyti jam suteiktų įgaliojimų, negali atmesti sąlygos, susijusios su asmens teise pareikšti ieškinį.

66. Dar reikia aptarti kriterijų, kuriuo remiantis galima nustatyti, kad tokiomis aplinkybėmis yra konkretus interesas pareikšti

67. Šiuo atžvilgiu skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas nurodo skirtingas aplinkybes, kurios nėra vienodai įtikinamos⁷³. Jis, be kita ko, primena, kad ginčijamas aktas yra reakcija į ieškovės skundą ir kad Komisija organizavo kelis susirinkimus su ieškove. Tačiau, kadangi ieškovė neturi oficialiai saugomų procesinių teisių, šie kriterijai nelaikytini esminiais. Pirmosios instancijos teismas primena, kad pagrindinė ieškovės veikla konkuruoja su pagrindine įmonės, kuri naudojasi priimto akto objektu esančia valstybės priemone, veikla. Bet konkurenciniai santykiai nėra pakankami. Šioje byloje, nustatant ieškovės asmeninę teisę pareikšti skundą, esminis dalykas, atrodo, yra tai, kad Komisija pagrindė savo sprendimą ta aplinkybe, jog *Mobilkom* ir *max.mobil* nustatyti mokesčiai yra vienodi. Taigi šis sprendimas yra priimtas remiantis ieškovei nustatytų sumų ir vieša-

67 — Šis punktas aiškiai kyla iš 1969 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Eridiana ir kt. prieš Komisiją* (10/68 ir 18/68, Rink. p. 459, 7 punktas). 7 išnašoje minėto sprendimo *Coe Clerici Logistics prieš Komisiją* 90 punkte jis buvo atkartotas kontekste, panašiam į nagrinėjamos bylos kontekstą.

68 — 67 išnašoje minėto sprendimo *Eridiana ir kt. prieš Komisiją* 7 punktas.

69 — Pavyzdžiui, žr. 1991 m. gegužės 16 d. Sprendimą *Extramet Industrie prieš Tarybą* (C-358/89, Rink. p. I-2501, 17 punktas), taip pat žr. 1995 m. balandžio 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *ASPEC ir kt. prieš Komisiją* (T-435/93, Rink. p. II-1281, 64–70 punktai).

70 — Žr. išvados 14 išnašoje minėto sprendimo *Komisija ir Prancūzija prieš TFI* 71 punktą.

71 — 50 išnašoje minėto sprendimo 44 punktas.

72 — Toks formulavimas aiškiai kyla iš 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Greenpeace Council ir kt. prieš Komisiją* (C-321/95 P, Rink. p. I-1651, 28 punktas), kuriame Teisingumo Teismas primena ir apibendrina nusistovėjusią teismų praktiką. Apskritai žr. P. Cassia, „L'accès des personnes physiques ou morales au juge de la légalité des actes communautaires“, *Dalloz*, Paris, 2002, ypač p. 567 ir kt.

73 — Skundžiamo sprendimo 70 punktas.

jam operatoriui nustatytų sumų palyginimu. Tokia situacija iš esmės yra išimtinė, nes Komisijos priimtas aktas daugiausia grindžiamas atsižvelgiant į konkrečią ieškovės situaciją⁷⁴. Šiomis sąlygomis aišku, kad *max. mobil* padėtis nėra paprasto konkurento padėtis. Ji yra konkrečiai susijusi su ginčijamu aktu.

suteiktą apsaugą, pobūdį⁷⁵, tačiau niekas negali pagrįstai ginčyti tokios apsaugos buvimo. Šiuo atžvilgiu svarbus yra tik ginčijamo Bendrijos akto pobūdis. Į valstybės priemonės, kuriai yra skirtas ginčijamas sprendimas, pobūdį negali būti atsižvelgiama, nes taip rizikuojama Sutartyje numatytą priežiūrą padaryti neveiksmingą.

68. Ar reikia atsižvelgti į Teisingumo Teismo sprendime *Bundesverband der Bilanzbuchhalter prieš Komisiją* nustatytą išimtį, pagal kurią privatus subjektas, kad ir kaip būtų, negali tokiu ieškiniu siekti netiesiogiai įpareigoti šią valstybę narę priimti bendro taikymo teisės aktą? Kaip skundžiamo sprendimo 70 punkte teisingai primena Pirmosios instancijos teismas, šioje byloje nagrinėjama priemonė skiriasi nuo priemonės, nagrinėtos byloje, kurioje buvo priimtas Teisingumo Teismo sprendimas. Iš esmės šioje byloje ieškovės tikslas yra ginčyti valstybės priemonės, nustatančias mokesčius konkrečioms operatoriams. Taigi ši išlyga netaikytina.

C — Dalinė išvada

70. Remiantis jau atliktu nagrinėjimu paaiškėja, jog Pirmosios instancijos teismo išvada, esą „ieškovės teisė pareikšti ieškinį kyla iš to, kad ji yra ginčijamo akto,“ kuriuo Komisija, remdamasi EB 90 straipsnio 3 dalimi, nusprendė Austrijos Respublikos atžvilgiu neįsiimti priemonių dėl judriojo telefono koncesijos mokesčių, adresatė, yra klaidinga. Manydamas, kad šios išvados pakanka ieškinių priimtinumui nustatyti, Pirmosios instancijos teismas daro teisės klaidą.

69. Be to, manau, kad galima teisėtai atsižvelgti į interesus, kuriems įtaka gali būti daroma įgyvendinant privatiems subjektams

71. Tačiau dėl tokios klaidos skundžiamas sprendimas negali būti panaikintas, jei gali būti įrodyta, kad ieškovė yra tiesiogiai ir konkrečiai susijusi su ginčijamu aktu, kaip

74 — Šiuo atžvilgiu žr. 52 išnašoje minėto sprendimo *Timex prieš Tarybą ir Komisiją* 13–16 punktus, kuriuose Teisingumo Teismas konkretų ieškovės interesą grindžia tuo, kad ginčijamame antidempingo reglamente buvo atsižvelgta į jos paaiškinimus ir situaciją, kurioje ji yra dėl nustatyto dempingo. Taip pat žr. 1996 m. spalio 22 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Skibsvaerftsforeningen ir kt. prieš Komisiją* (T-266/94, Rink. p. II-1399, 46–48 punktai), kuriame Pirmosios instancijos teismas sutinka su ieškiniu priimtinumui dėl tos priežasties, kad, viena, ieškovės tiesiogiai konkuruoja su pagalba, kuriai yra skirtas ginčijamas sprendimas, besinaudojančia įmone ir, antra, per administracinę procedūrą Komisija rėmėsi ieškovės ir pagalbą gaunančios įmonės įrenginių palyginimu.

75 — Žr. šios išvados 35 punktą.

apibrėžta EB 230 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje. Manau, šioje srityje tai yra tas atvejis, kai ieškovės padėtis smarkiai skiriasi nuo potencialiai ginčijamu aktu taip pat suinteresuotų trečiųjų asmenų padėties. Šiuo atveju Pirmosios instancijos teismo atliktas nagrinėjimas parodė, kad ginčijamas aktas yra tiesiogiai susijęs su ieškovės padėtimi. Todėl ji gali prašyti jį panaikinti. Taigi konstatuotina, kad Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos, priėjęs išvadą, kad ieškinys yra priimtinas, ir apeliacinio skundo pagrindai yra atmestini.

A — Teisminės priežiūros prigimtis

74. Kad būtų išvengta painiavos, man atrodo, išskirtini du klausimai: pirma, teisminės priežiūros apimties klausimas ir, antra, šios priežiūros priemonės ir kriterijai.

1) Priežiūros apimtis

V — Priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindų vertinimas

72. Priešpriešiniu apeliaciniu skundu atsakovė ginčija ieškinių vertinimą iš esmės. Ji nurodo tris teisinius pagrindus, susijusius su Pirmosios instancijos teismo padarytomis faktinėmis ir teisės klaidomis.

73. Kad būtų tinkamai įvertinti šio apeliacinio skundo pagrindai, pirmiausia reikia aptarti Bendrijos teismų šioje srityje vykdomos priežiūros pobūdį. Iš esmės tai, kaip Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 58, 59 ir 73 punktuose sampratauja apie teisminę priežiūrą, rodo, kad yra neskiriami tam tikri dalykai, ir tai atspindi priežiūros atlikimo šioje byloje būdas.

75. Pasak Pirmosios instancijos teismo, vykdamo akto, priimto pagal EB 86 straipsnio 3 dalį, priežiūrą „teisėjo vaidmuo apsiriboja siaura priežiūra“⁷⁶, kurios „taikymo sritis yra ribota ir intensyvumas nevienodas. Iš tikrųjų nustatytų faktinių aplinkybių tikslumas yra teismo patikrinamas išsamiai, o šių faktinių aplinkybių *prima facie* vertinimas ir juo labiau vertinimas, ar reikia įsikišti, yra Pirmosios instancijos teismo siauros priežiūros dalykas“⁷⁷.

76. Šie teiginiai teisingi tik iš dalies.

76 — Skundžiamo sprendimo 58 punktas.

77 — Skundžiamo sprendimo 59 punktas.

77. Yra aišku, kad iš esmės Komisijai konkurencijos normų taikymo srityje pripažįstamų įgaliojimų vykdymas apima sudėtingus vertinimus ekonomikos srityje⁷⁸. Darytina išvada, kad teisėjas turi tai gerbti, apribodamas tokio vertinimo priežiūrą⁷⁹. Tačiau taip suvokiama priežiūra yra visiškai teisėta, nes tie patys trūkumai teisėjo yra visada tikrinami ieškinio dėl panaikinimo atveju. Šiuo atveju teismas tikrina faktinių aplinkybių tikslumą, formos ir procedūros taisyklių laikymąsi, akivaizdžios vertinimo klaidos ir įgaliojimų viršijimo nebuvimą⁸⁰.

teisėjas neturi prižiūrėti „reikalingumo įsikišti“. Su institucijos diskrecijos teise susijusios priemonės tinkamumo vertinimas išeina už paprastos teisėtumo priežiūros ribų. Jai taikytinas tik politinių arba administracinių institucijų, kurias Sutartis įpareigoja priimti Bendrijos aktus, vertinimas⁸¹.

79. Jei Komisijos aktų, priimtų remiantis jos diskrecijos teise, teisminė kontrolė ir yra kuo nors ypatinga, šis ypatingumas yra kitur. Jis slypi normų, kuriomis remiamasi vykdant šią priežiūrą, t. y. šaltinių, kurių atžvilgiu yra vertinamas priimtų aktų teisėtumas, prigimtyje⁸².

78. Todėl būtų netikslu skelbti, kad teisminės kontrolės taikymo sritis yra ribota. Viena, ribojimas yra susijęs ne su priežiūros mastu, bet su jos intensyvumu. Teisėjas apsiriboja patikrinimu, ar nėra akivaizdžių Sutarties arba kokios nors su jos taikymu susijusios normos pažeidimų. Jis siekia nustatyti akivaizdžias klaidas, susijusias su taikytinos teisės laikymusi ir svarbių bylos aplinkybių vertinimu. Antra, atsižvelgiant į Komisijai šioje srityje pripažįstamą diskrecijos teisę,

2) Priežiūros kriterijai

80. Visais atvejais, kai vykdydama Bendrijos administravimo institucijos funkcijas Komisija turi diskrecijos teisę, Bendrijos teisėjas išplėtojo naujus priežiūros kriterijus. Teisingumo Teismas pirmą kartą tai įtvirtino 1991 m. lapkričio 21 d. Sprendime *Technis-*

78 — Teisingumo Teismas taip yra ne kartą nusprendęs po 1966 m. liepos 13 d. Sprendimo *Consten ir Grundig prieš Komisiją* (56/64 ir 58/64, Rink. p. 429, 501) priėmimo.

79 — Pavyzdžiui, žr. 1985 m. liepos 11 d. Sprendimą *Remia ir kt. prieš Komisiją* (42/84, Rink. p. 2545, 34 punktas). Dėl EB 86 straipsnio žr. 1997 m. vasario 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *FFSA ir kt. prieš Komisiją* (T-106/95, Rink. p. II-229, 100 punktas).

80 — Pavyzdžiui, žr. neseniai priimtą 2003 m. gegužės 8 d. Sprendimą *Italija ir SIM 2 Multimedia prieš Komisiją* (C-328/99 ir C-399/00, Rink. p. I-4035, 39 punktas).

81 — Dėl skundų vertinimo konkurencijos teisėje pirmiausia žr. 1979 m. spalio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimą *GEMA prieš Komisiją* (125/78, Rink. p. 3173, 18 punktas) ir 1992 m. rugsėjo 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Autonac prieš Komisiją* (T-24/90, Rink. p. II-2223, 73–77 punktai).

82 — Žr. D. Riüeng, „Le juge communautaire de la légalité et le pouvoir discrétionnaire des institutions communautaires“, *Actualité Juridique. Droit administratif*, 1999, p. 645.

che Universität München⁸³. Kalbėdamas apie administracinę procedūrą, kai reikia atlikti sudėtingus vertinimus, šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad „vykstant administracinėms procedūroms, yra dar svarbiau laikytis Bendrijos teisės sistemos suteiktų garantijų. Tarp šių garantijų, be kita ko, yra kompetentingos institucijos pareiga rūpestingai ir nešališkai ištirti visas svarbias bylos aplinkybes <...> ir teisė reikalauti, kad sprendimas būtų pakankamai motyvuotas“⁸⁴. Panašias garantijas imta taikyti visoms konkurencijos normų įgyvendinimo procedūroms. Taip atsirado Pirmosios instancijos teismo nurodytas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnis⁸⁵.

81. Teismų praktikoje šios garantijos yra laikomos priemone, pirma, apibrėžti Komisijai pripažįstamos diskrecijos įgyvendinimą ir, antra, apsaugoti trečiuosius asmenis, kurių interesams yra daroma įtaka, bet kuriems nėra suteikiama procesinė apsauga, pripažįstama asmenims, kurie yra priimtų sprendimų adresatai. Šiuo atžvilgiu Komisija klaidingai

teigia, kad šios garantijos tėra procesinių teisių, pripažįstamų konkurencijos srityje, būtina išdava. Iš esmės Teisingumo Teismas paprastai atskiria šių garantijų taikymą ir privatiems subjektams suteiktų procesinių teisių taikymą⁸⁶.

82. Todėl Pirmosios instancijos teismas visiškai pagrįstai tikrina jų taikymą tuo atveju, kai Komisija atsisako patenkinti skundą EB 86 straipsnio 3 dalies kontekste. Tačiau jis neturi teisės iš to daryti išvados, kad priežiūra, be kita ko, turi apsiriboti „patikrinimu, ar motyvavimas *prima facie* yra pakankamas ir parodo, kad buvo atsižvelgta į svarbias bylos aplinkybes“⁸⁷.

83. Toks dėstymas neatitinka Teisingumo Teismo praktikoje nustatytų priežiūros kriterijų. Pirmosios instancijos teismo nagrinėjimas šiuo klausimu yra netikslus dviem aspektais. Pirma, skundžiamame sprendime yra klystama, nes kiekvieną kartą, kai taikydama konkurencijos normas Komisija įgyvendina diskreciją, motyvavimas „*prima facie* pakankamas“ nėra tinkamas. Šioje byloje, be abejo, reikia atsižvelgti į priimto akto prigimtį. Tačiau, kad ir kaip būtų, motyvavimas, kurio reikalaujama pagal EB 253 straipsnį, turi „aiškiai ir nedviprasmiškai atspindėti aktą priėmusios institucijos samprotavimus, kad suinteresuoti asmenys galėtų susipažinti

83 — C-269/90, Rink. p. I-5469.

84 — 83 išnašoje minėto sprendimo *Technische Universität München* 14 punktas.

85 — Be to, Chartija parengusio Konvento prezidiumo paaiškinime daroma nuoroda į šį sprendimą. Pažymėtina, kad Konstitucijos Europai projekte pažymima, jog „Sąjungos ir valstybių narių teismai turi aiškinti Chartiją tinkamai atsižvelgdami į Prezidiumo paaiškinimus“. Todėl jau dabar yra teisėta šio straipsnio taikymo apimtį vertinti atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką.

86 — Pavyzdžiui, žr. 4 išnašoje minėto sprendimo *Schlüsselverlag J. S. Moser ir kt. prieš Komisiją* 29 punktą ir 45 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* 62–64 punktus.

87 — Skundžiamo sprendimo 58 punktas.

su nustatytos priemonės pagrindimu ir kompetentingas teismas galėtų vykdyti priežiūrą“⁸⁸. Taigi nepakanka tiesiog patikrinti samprotavimo logiką – reikia dar patikrinti, ar akto autorius pakankamai išdėstė aplinkybes ir priežastis, kuriomis grindžiamas jo vertinimas.

73 punkte nurodo Pirmosios instancijos teismas, „pagrindas, kilęs iš pareigos motyvuoti pažeidimą, ir pagrindas, kilęs iš aki-vaizdžios klaidos vertinant, ar yra (EB 82 ir 86) straipsnių pažeidimas“. Toks sugretinimas skatina tapatinti ginčijamo akto motyvų ir motyvavimo vertinimą. Taigi, kaip Teisingumo Teismas jau yra nurodęs byloje *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France*, Pirmosios instancijos teismas klysta, dėl savo priežiūros nedarydamas, nebent tik formaliai, „privalomo skirtumo tarp reikalavimo motyvuoti ir paties sprendimo teisėtumo“⁸⁹.

84. Antra, Pirmosios instancijos teismas, atrodo, kartu vertina, ar buvo paisoma būtinybės atsižvelgti į svarbias bylos aplinkybes, kuri grindžiama pareiga nagrinėti kruopščiai ir nešališkai, ir ar buvo paisoma pareigos motyvuoti. Yra aišku, kad šios dvi pareigos priskirtinos skirtingoms teisinių priemonių rūšims. Pareiga nurodyti pakankamus motyvus yra susijusi su ginčijamo akto formai taikomų reikalavimų nagrinėjimu. Tai yra priimto akto priėmimo motyvų nurodymas akto tekste. Pareiga nagrinėti nešališkai, priešingai, yra susijusi su ginčijamo akto teisėtumo iš esmės nagrinėjimu. Ji reiškia, jog tikrinamo akto galiojimui nepakanka, kad teisinis kvalifikavimas būtų aki-vaizdžiai tinkamas; šis turi kilti iš kruopštaus visų šį aktą galinčių pagrįsti faktinių ir teisinių aplinkybių nagrinėjimo.

86. Dar turi būti patikrinta, ar konstatuodamas, kad ginčijamas sprendimas nepažeidė nė vieno iš šių pagrindų, vertinamų atskirai, Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos.

B — Teisminės priežiūros vykdymas

85. Darytina išvada, kad negali „būti kartu nagrinėjami“, kaip skundžiamo sprendimo

87. Atsakovė nurodo tris prieštaravimus dėl Pirmosios instancijos teismo bylos nagrinėjimo iš esmės.

88 — 2001 m. kovo 29 d. Sprendimas *Portugalija prieš Komisiją* (C-163/99, Rink. p. I-2613, 38 punktas).

89 — 45 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* 72 punktas.

1) Faktinė klaida

88. Pirma, ji teigia, esą Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į keletą faktinių aplinkybių, kurios kartu rodo, kad *max.mobil* ir *Mobilkom* mokėti mokesčiai iš tikrųjų nėra vienodi.

89. Reikia priminti, kad nagrinėdamas apeliacinį skundą Teisingumo Teismas neturi vertinti Pirmosios instancijos teismo atlikto faktinių aplinkybių vertinimo, išskyrus atvejį, kai šis teismas šias aplinkybes akivaizdžiai iškreipia⁹⁰. Tačiau šioje byloje nėra nustatyta jokių iškraipymų. Iš esmės neginčijama, kad atitinkamų operatorių mokėti mokesčiai formaliai yra vienodi. Nusprendamas, kad ginčijamas aktas yra grindžiamas šiomis aplinkybėmis, kurių tikrumas nėra ginčijamas, Pirmosios instancijos teismas nepadarė jokios klaidos. Darytina išvada, kad šis pagrindas, susijęs su faktinių aplinkybių iškraipymu ginčijamame sprendime, atmesninas kaip akivaizdžiai nepagrįstas.

90. Ieškovės argumentai, kuriais siekiama, kad būtų pripažinta, jog atitinkamų operatorių sumokėti mokesčiai skiriasi dėl *Mobilkom* nustatyto mokesčio sumažinimo bei mokėji-

mo atidėjimo ir tai yra diskriminacija, iš tikrųjų yra skirti tariamai Pirmosios instancijos teismo klaidai, padarytai teisiškai vertinant svarbias faktines aplinkybes. Taigi šis klausimas nagrinėtinas antrojo nurodyto pagrindo kontekste.

2) Teisės klaida prižiūrint teisinį faktinių aplinkybių vertinimą

91. Antra, atsakovė nurodo pagrindą, kylantį iš akivaizdžiai klaidingo teisinio vertinimo. Pirmosios instancijos teismas turėjo pripažinti, kad vienodas visiškai skirtingų situacijų vertinimas, t. y. jos ir *Mobilkom*, yra Sutarties uždrausta diskriminacija.

92. Skundžiamo sprendimo 75 punkte Pirmosios instancijos teismas visą savo vertinimą pagrindė Komisijos ginčijamame akte nurodytomis aplinkybėmis, t. y. pirma, kad abu susiję operatoriai mokėjo vienodą mokesį, antra, kad Komisijos priimtas sprendimas atitinka jos ankstesnę praktiką. To pakanka, kad būtų nustatyta, jog Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos.

90 — Pirmiausia žr. 2003 m. lapkričio 11 d. Nutartį *Martinez prieš Parlamentą* (C-488/01 P, Rink. p. I-13355, 53 punktas).

93. Tačiau taip nutaręs Pirmosios instancijos teismas klysta dėl priežiūros, kurią jis teisėtai turėjo atlikti. Iš esmės tikrindamas, ar nėra akivaizdžios vertinimo klaidos, jis turėjo patikrinti, ar yra laikomasi pareigos nagrinėti nešališkai ir kruopščiai. Ši pareiga reiškia, kad turi būti atidžiai ištirtos faktinės ir teisinės aplinkybės, kurias skundą pateikęs asmuo pateikia vertinti. Šiuo atveju, kaip matyti pirmiausia iš skundžiamo sprendimo 30–34 punktų, jas sudarė galimos *Mobilkom* suteiktos finansinės privilegijos, tariamai didesnė jai suteiktos koncesijos vertė ir tai, kad suteikiant koncesijas tokiose rinkose skirtingi operatoriai privalo būti vertinami vienodai.

3) Teisės klaida tikrinant, ar motyvavimas yra pakankamas

95. Galiausiai atsakovė Pirmosios instancijos teismui priekaištauja dėl teisės klaidos konstatuojant, kad ginčijamas aktas buvo pakankamai motyvuotas atsižvelgiant į EB 253 straipsnio reikalavimus.

96. Skundžiamo sprendimo 79 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad motyvavimas yra pakankamas, nes ieškovė galėjo suprasti ginčijamo akto motyvuose nurodytas priežastis. Taip yra dėl to, kad ginčijamas sprendimas buvo priimtas po kelių Komisijos ir ieškovės susirinkimų ir ieškovei žinomomis aplinkybėmis.

94. Čia nenagrinėtina išvada, kuri turėjo būti padaryta atlikus tokį patikrinimą, ir ypač tai, ar Komisija turėjo nustatyti akivaizdžią diskriminaciją nagrinėjamoje situacijoje⁹¹, tačiau aišku, kad nepatikrinęs, ar Komisija atsižvelgė į visas svarbias bylos aplinkybes, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą.

97. Yra aišku, kad klausimas, ar sprendimas pakankamai motyvuotas, „turi būti vertinamas ne tik jo formulavimo, bet ir jo konteksto bei sritį reglamentuojančių teisės normų atžvilgiu“⁹². Teismų praktikoje šis konteksto įvertinimas gali pateisinti nukrypimus nuo griežto reikalavimo motyvuoti, be kita ko, dėl „žinojimo“. Iš esmės, kai yra svarių priežasčių manyti, jog ieškovė galėjo susipažinti su Komisijos galutinai priimto

91 — Šiuo atžvilgiu primintina, kad neseniai priimtame 2003 m. gegužės 22 d. Sprendime *Comect Austria* (C-462/99, Rink. p. I-5197), susijusiam su Austrijos GSM rinka, Teisingumo Teismas paskelbė, kad diskriminacija operatoriams nustatytų mokesčių srityje vertinama pagal jų padėties atitinkamoje rinkoje ekonominį lygiavertiškumą (116 punktą).

92 — Pirmiausia žr. 2004 m. birželio 22 d. Sprendimą *Portugalija prieš Komisiją* (C-42/01, Rink. p. I-6079, 66 punktą).

sprendimo motyvais, yra leidžiama tarti, kad pareiga motyvuoti jos atžvilgiu yra įvykdyta⁹³. Tačiau toks vertinimas taikytinas atsargiai, kad nebūtų pažeista suinteresuotiems asmenims taikoma apsauga⁹⁴. Visų pirma visiškai neturi kilti abejonų dėl to, kad suinteresuotas asmuo tikrai gavo informaciją. Kad ir kaip būtų, nuoroda į ankstesnius sprendimus⁹⁵ arba į bylą įstojusių šalių argumentus⁹⁶ nelaikytina pakankamu priimto sprendimo motyvavimu. Tai ypač taikytina tais atvejais, kai Komisija turi didelės diskrecijos teisę esant sudėtingoms ekonominėms situacijoms. Šiuo atveju susiję asmenys turi teisėtą interesą būti tinkamai informuoti apie priežastis, paskatinusias Komisiją priimti tam tikrą aktą⁹⁷. Toks interesas turi būti pripažįstamas ne tik akto adresatams, bet ir kitiems tiesiogiai ir konkrečiai su aktu susijusiems asmenims, kaip apibrėžta EB 230 straipsnio ketvirtojoje pastraipoje⁹⁸.

98. Šiuo atveju Pirmosios instancijos teismas remiasi išimtinai papildomais ieškovės pareiškimais, kuriuos ji pateikė Komisijai per skundo nagrinėjimo procedūrą. Toks nagrinėjimas akivaizdžiai klaidingas. Dėl EB 253 straipsnyje numatytos pareigos reikalaujama, kad būtų žinomos ne tik aplinkybės, kuriomis yra priimtas sprendimas, bet ir šio sprendimo priėmimo priežastys. Iš esmės su sprendimu susijusiems asmenims gali prireikti patiems susieti tam tikrus dalykus, tačiau negali būti reikalaujama, kad iš ankstesnių įvykių ir bylos konteksto būtų nustatytos sprendimo priežastys. Darytina išvada, kad nepakanka, kaip teigia Pirmosios instancijos teismas, suteikti galimybę suprasti šias priežastis. Reikia bent jau įsitikinti, kad ieškovė tam tikrame sprendimo priėmimo proceso etape buvo supažindinta su šiomis priežastimis. Tą nepatikrinęs Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą.

93 — Šiuo klausimu žr. 1980 m. gruodžio 11 d. Sprendimą *Lucchini prieš Komisiją* (1252/79, Rink. p. 3753, 14 punktą).

94 — Šiuo klausimu žr. generalinio advokato K. Roemer išvadą byloje *Vokietija prieš Komisiją* (1963 m. liepos 4 d. Sprendimas, 24/62, Rink. p. 131), kurioje jis pažymi: „Atmestina mintis, kad sprendimo motyvų nurodymas gali būti apibrėžtas atsivėlgiant į adresatų informavimo galimybes, nes iš kitų procesų matyti, jog panašiais atvejais yra kilęs ginčas dėl to, kas, išskyrus sprendime minimus asmenis, gali pareikšti ieškinį. Be to, – ir šiuo klausimu aš pritariu ieškovei, – nereikia pamiršti pareigos motyvuoti užtikrinamo veiksmingumo teisinės apsaugos sustiprinimo atžvilgiu, nes, formuluodama sprendimo konstatuojamąsias dalis, vykdomoji valdžia tiksliai įsivaizduoja, kokios sąlygos jam taikytinos“ (Rink. p. 155).

95 — Šiuo klausimu žr. 1983 m. kovo 17 d. Sprendimą *Control Data prieš Komisiją* (294/81, Rink. p. 911, 15 punktą).

96 — Šiuo klausimu žr. 1984 m. lapkričio 14 d. Sprendimą *Internills prieš Komisiją* (323/82, Rink. p. 3809, 38 punktą).

97 — Šiuo klausimu žr. 1992 m. balandžio 7 d. Sprendimą *Compagnia Italiana Alcool prieš Komisiją* (C-358/90, Rink. p. 2457, 42 ir 43 punktai) ir 83 išnašoje minėto sprendimo *Technische Universität München* 27 punktą.

98 — 1985 m. kovo 13 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Nyderlandai ir Leeuwarder Papierwarenfabriek prieš Komisiją* (296/82 ir 318/82, Rink. p. 809, 19 punktą), 45 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France* 63 punktą ir 1998 m. birželio 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *British Airways ir kt. bei British Midland Airways prieš Komisiją* (T-371/94 ir T-394/94, Rink. p. II-2405, 64 punktą).

VI — Santrauka

99. Iš šio nagrinėjimo matyti, kad skundžiamame sprendime yra teisės klaidų. Klaidos dėl pirmojoje instancijoje pateikto ieškinio priimtumo gali būti pakankamai lengvai ištaisytos pakeitus motyvus, dėl kurių Pirmosios instancijos teismo išvada dėl ieškinio priimtumo taps pagrįsta. Tačiau taip nėra kalbant apie klaidas, susijusias su ieškinio nagrinėjimu iš esmės. Šios klaidos, kadangi jų negalima ištaisyti, pagrindžia apeliacinio

skundo priėmimą. Pagal Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmąją pastraipą, kai apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas panaikina teismo sprendimą. Jis gali arba pats išspręsti ginčą, kai yra toks etapas, kuriame jis gali būti išspręstas, arba grąžinti jį Pirmosios instancijos teismui, kad šis priimtų sprendimą.

100. Kadangi Pirmosios instancijos teismas neįvertino, kiek Komisija atsižvelgė į bylos aplinkybių visumą, ir nepatikrino, ar nagrinėjamas aktas yra pakankamai motyvuotas, atsižvelgiant į jo priėmimo sąlygas, ginčas negali būti išspręstas. Todėl byla grąžintina Pirmosios instancijos teismui ir jam paliktina teisė spręsti dėl bylinėjimosi išlaidų.

VII — Išvada

101. Remdamasis išdėstytais argumentais, Teisingumo Teismui siūlau nuspręsti:

- „1. Panaikinti Pirmosios instancijos teismo 2002 m. sausio 30 d. Sprendimą *max. mobil prieš Komisiją* (T-54/99).
2. Grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui.
3. Atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų sprendimą.“